

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET.

N:R 1 (784)

LÖRDAGEN DEN 4 JANUARI 1902.

15:DE ÅRG

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 6:— IDUNS PRAKTUPPLAGA » 8:— IDUNS MODETIDN. MED PL. » 5:— IDUNS MODETIDN. UTAN PL. » 3:—	UTGIFNINGSTID: HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKO GATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
--	--	---	---	---

NÅGRA BILDER FRÅN NORGES HUFVUDSTAD JUST NU.

AR 1793 skriver den kände storheten, Kristianiamannen *Bernt Anker*: »Jeg har lovet at beskrive Christiania — — — og af stor Vidde er denne Materie. Jeg ønsker at blive noiagtig og grundlig — — —». Längre kom han af okänd anledning aldrig i sin beskrifning, berättar *L. Daae*.

Jag vore frestad att följa den berömde mannens exempel — men då finge Iduns läsare icke, som de önska, höra något från Kristiania just nu, medan den gemensamma konungafamiljen vistas där.

Alltså griper jag djärft verket an, men kan tyvärr endast bjuda på den mest flyktiga axplockning från det rika fältet.

*

Oslo, som anlades i midten af tiohundra-talet af Harald Hårdråde, brann upp, byggdes på nytt strax bredvid af Christian IV år 1624 och kallades då Kristiania.

Prästen Bang skriver 25 år senare, att främst kan Kristiania berömmas »aff hendis ypperlige Naffn», som härrör dels från den stormäktigste konungen fundatorn, »dernegst» äfven från den »allerhöyeste Herre og Himmelkonge». Kristiania tyckes således i sin spädaste barn-

dom icke haft mycket att bjuda på. — I midten på 1700-talet räknades folkmängden första gången och utgjorde då något öfver 7,000.

Och nu? Ja, nu har Kristiania 225,000 invånare!

För blott femtio år sen betade korna på gatorna och husen hade två våningars höjd skriver prof. L. Dietrichson i sina »Svundne Tider».

Nu resa sig hela stadsdelar med blockstora hyreskaserner, och ve den stackars kossa, som i dag tänkte ta sig en promenad på Kristianias gator, där de elektriska spårvagnarna rusa fram i susande fart, kors och tvärs åt alla håll, synbarligen utan minsta känsla för landtlig idyll!

Kristiania har med ett ord gått framåt med amerikansk fart och är nu ett amt för sig med egen »stiftamtmand».

Det är ej underligt, att människor lockas och dragas till denna lifliga, glada, härligt belägna stad! Allteftersom den växer, sträcker den längre och längre sina famnande armar sme-

kande mot fjorden, som på sin vaggande bölja bär rikedomar ut och in till henne.

Rundtomkring resa sig skyddande, blånande fjäll och åsar, rygg vid rygg, spejande ut mot hafvet och likasom vakande öfver den sköna staden i den bördiga dalen.

Nej, intet under att man längtar till den staden och att den kungliga familjen gör så med och för en tid slår ned sina bopålar i Norges hufvudstad.

Från kungl. slottets fönster breder sig en vid utsikt öfver staden och dess omgifningar samt platsen framför slottet med *Karl Johans* vackra ryttnarstaty af Bergslien, rest af det norska folket.

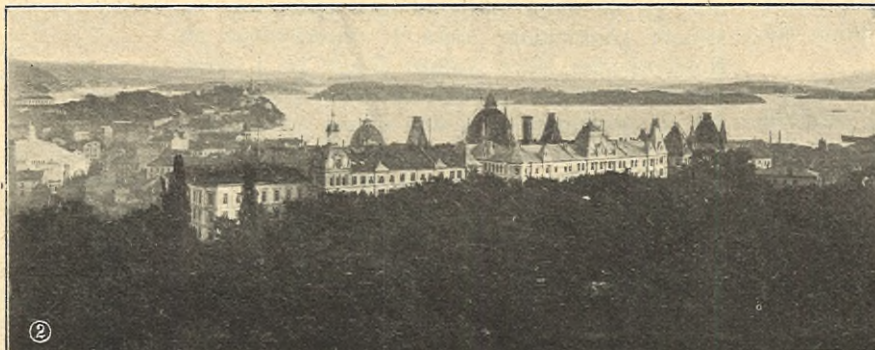
Vid slottet spelar brigadmusiken nu dagligen under de kungligas vistelse i Kristiania. En mängd folk samlas för att höra på och för att få se »den söde lille *prinsesse Margareta*», som sitter i fönstret och viftar och ler till folket i barnslig glädje.

Är lyckan god, kan man då också få se en skymt af hennes mor, *prinsessan Ingeborg* —

allas älskling, om hvilken man ständigt hör: »Er hun ikke fortryllende! Saa ligetil og sød! Ja, er hon ikke fortryllende!»

När hon på konungens bal den 16 dec. till sin kavaljer i första valsen valde Nansen — det norska folkets hjälte och vetenskapens store idkare, då tog hon allas hjärtan med storm.

Slottsbalen var en vacker fest.

PANORAMA AF KRISTIANIA FRÅN SLOTTET. AXEL LINDAHL FOTO.

FRU F. M. QVAM.

STATSMINISTER O. BLEHR.

STATSMINISTER J. STEEN.

STORTINGSPRESIDENT C. BERNER.

STORTINGSPRESIDENT A. LILJEDAHL.

Bland de närvarande minst 1,500 gästerna märktes föga trängsel. Man kunde komma fram hvart man ville genom de vackra salongerna, kunde i ro beundra *Munthes* härliga s. k. »Rigstapper», motiv ur Sigurd Jorsalfarers historia, som pryda den vackra trappuppgången — och se sig om bäst man ville. Danssalens elektriska belysning var smakfullt anordnad enligt ritning af arkitekt *Jörgen Berner*, galleriet luftigt prydt med tropiska växter.

Ingen tryckande stelhet förmärktes, tvärtom! Stämningen var den bästa, icke minst till följd af att konungen såg strålände frisk och rörlig ut och hade ett vänligt ord för alla.

Prinsarne Carl och Eugen deltog lifligt i alla danser och bidrogo i hög grad till den allmänna belåtenheten.

Drottningen var sjuk och kunde icke närvara.

Man uttalade sin saknad att ej se kronprinsparet och den unge prins Gustaf Adolf, som redan hunnit göra sig afhållen i Norge. Likasom sin far är han en intresserad sportvän, hvarpå man i Norge sätter stort värde, väl vetande i hur hög grad folkhälsan såväl som försvarskraften beror af idrottslivet i landet.

Där utrustas och öfvas hären på skidor. Jag såg förra vintern 7—800 man af olika vapen göra sitt intåg i Kristiania efter en ansträngande fältmanöver på skidor. De kommo under klingande spel med skidorna på ryggen, käcka och vid full vigör. Man kunde se, att det var folk, som tålde vid både köld och strapatser.

Kristiania är skidsportens hemort par préférence. Ingenstädes i världen skall man väl få se en sundare syn än om man en solig vintersöndag beger sig uppför höjderna kring Kristiania.

De elektriska spårvagnarna till *Holmenkollen* äro öfverfyllda af muntra ungdomar, klädda i färgrika, ändamålsenliga skidkläder. Deras skidor och kälkar bekläda vagnarna utvändigt i därtill anordnade fack och gifva därigenom vagnen ett sälsamt utseende.

Från *Holmenkollen* gå de, som ämna åka kälke, upp till *Voxenkollen*, hvarifrån de sedan åka i ett kör hela den jämnsluttande milen ned till staden på sina långa kälkar, som styras med en flera meter lång, vek, hela

tiden släpande stång. Ofta är det en ung dam som styr, medan en man sitter framför. Det går i hvinande fart under varnande rop och hojande — det går förbi gående och åkande, förbi ridande och skidkörande, förbi onda och goda — det går — ja, det går så det piper om öronen — och i allmänhet går det, märkvärdigt nog, lyckligt!

De skidlöpande däremot, de begifva sig till *Holmenkollbacken* och öfva sig att stå i hopp, och då hör ett eller annat afbrutet ben till ordningen för dagen. Man möter ej sällan på vägen en dylik såråd, som bäddad på granris forslas till staden. Eller de gå — och så göra de flesta — med hvarsin matsäcksfylld »rypesæk» på ryggen rätt in i skogen på obanad stig, där snön ligger orörd och drifhvit.

De smyga ljudlöst på skidorna in i skogens vidunderliga stillhet, där det vimlar af fantastiska figurer, hemska troll, som komma ridande gränslösa öfver buskarna utför fjället, hvita brudar, som med böjda huvud gå in under gnistrandande spetsbågshvalf i stora salar, följda af långa rader med hvita tärnor i slöjor och släp. De skynda förbi de mörka, djupa hålor, där trädens rötter hänga som fransar och snaror långt in under snöbädden ofvanför och ut där solen glittrar mot den rena snön.

Kristiania ungdom går, där intet spår går före hela dagen lång. När så kvällen skymmer, gå de unga antingen hem igen efter en stunds glammande hvila i »Sportstuen» på *Holmenkollen* eller vidare långt in i *Nordmarken* till någon »turisthytte» eller »skihytte», där de göra upp eld i den öppna spisen, den s. k. »pejsen», intaga sin måltid, koka kaffe och hvila öfver natten på väggfasta britsar.

Oftast består hyddan af en »pejsestue» och två sofrum ofvanpå. Sådana hyddor ägas numera af ett stort antal familjer, som uppfört dem till de ungas hälsa och glädje. Ibland bebos hyddan af en äldre man eller kvinna, som hjälpreder ungdomarne. Dessutom finns en mängd »turisthytter» tillhörande diverse föreningar.

Alltifrån den tidiga barndomen begynna Kristianiabarnen att »staa paa ski». *Liv Nansen* var icke mer än fyra år, när hon redan stod i backar »ikke saa svære da!» — men i

alla fall backar. Så växa de unga upp i frihet och själfständigt öfvande af sina krafter. En frisk liten skidvisa af *Caspari*, illustrerad af *Kittelsen*, ger en intagande bild af vinteridrottens stämning.

Vil du ha mig,
saa ta mig
paa susende Ski! —

Naar den lukkede Dal
ligger stille og sval,
og du seiler paa Vidden
fra Sal og till Sal,

og det skinner om Tinder og blaaner i Li. —

Vil du ha mig,
saa ta mig
paa Ski! —

Vil du ha mig,
saa ta mig
paa susende Ski! —

Naar det glitrende Drys
er som kjelende Kys,
og du svinger i Skogen
paa tværs og paa kryds,

og det ringer og klinger: Hallo og halli! —

Vil du ha mig,
sa ta mig
paa Ski! —

Vil du ha mig,
saa ta mig
paa susende Ski! —

Naar det dæmrer mot Kvæld,
og det nynner: Farvel!
og de tindrende Stjerner
gaar op over Fjeld,

og det suser i Heien og hvisker i Li. —

Vil du ha mig,
saa ta mig
paa Ski! —

Ungdomslivet i Kristiania väcker först den resandes oerhörda förundran, men slutar kanske med att i det stora hela äfven väcka hans beundran och kanske t. o. m. hans afund. På kaféer och restauranter kan t. ex. en ung flicka, utan att utsätta sig för det minsta klander eller förtal, sitta kamratligt med sina manliga unga vänner och bekanta till sena natten.

Öfver huvud taget kan en dam *alltid*, sent eller tidigt, gå på alla offentliga ställen utan obehag, ensam eller i sällskap, och det hör till undantagen, att hon blir tilltalad på gatan, hur sent hon än går ensam hem.

PROFESSOR F. HAGERUP.

ADVOKAT E. HARBITZ.

BORGMÄSTAR E. CHRISTIE.

STIFTSAMTMANN M. RYE.

TEATERCHEF B. BJÖRNSSON.

DET NOBELSKA FREDSPRISET UTDELAS INFÖR STORTINGET. N. SKARPMOEN FOTO.

Men kvinnan i Norge är också en själfmedveten, ofta ganska betydande personlighet, som bevakar och häfdar sin rätt till aktningsfullt bemötande.

Som ung flicka har hon nästan alltid en eller annan befattning, med hvilken hon försörjer sig, tills hon gifter sig, ofta äfven sedan. Hon bekläder bl. a. en hel mängd platser i departementen, vid universitetet, i byråer af alla slag och åtnjuter af männen det anseende, hvaraf hon gör sig förtjänt.

Själff har hon nu energiskt tillkämpat sig kommunal rösträtt, hvaraf följden vid första valet nyligen blef, att säkert $\frac{1}{3}$, måhända bortemot hälften, af de röstande voro kvinnor och att ej mindre än *sex* kvinnor insattes i »kommunestyret», som motsvarar våra stadsfullmäktige.

Och detta i den stad, om hvilken prof. *Wilse* för hundra år sen skref, att det icke passade sig för en dam att gå i en butik — varorna måste hämtas hem till henne!!

Genom ihärdig och organiserad agitation, i förening med förnyade ansökningar till stortinget, skall det säkerligen ganska snart lyckas henne att förvärfva sig äfven den politiska rösträtten.

Kvinnosakens organ är »*Nylænde*», redigerad af *Gina Krogh*, redan känd af Iduns läsarinor. Och kvinnosaksföreningar finnas i de allra flesta städer, om icke alla.

På det rent praktiska området har »kvindesagsföreningen» varit ytterst verksam. Häri har fru *Randi Blehr* på den tid hon var dess ordförande haft stor del. Så var det hon, som bl. a. tog initiativet till föreningens anhängan om kvinnliga vaktarinnor i arresten, hvilken anordning visat sig icke blott human, utan tillika verkat lugnande och gagnande på de druckna kvinnliga arrestanterna. En hel rad af förträffliga skolor och inrättningar för kvinnor kunde uppräknas, men vi nödgas förbigå allt detta och företrädesvis hålla oss till sådant, som har nyhetens behag för våra ärade läsare.

I spetsen för rösträttsrörelsen öfver landet står statsrådinnan *F. M. Qvam*, ordf. i de 3 föreningarna för »Kvindesag», »Landskvinde-

KONUNGEN STIGER OMBORD PÅ KAISER FRIEDRICH.

stemmeret» och »Sanitet».

Den sistnämnda föreningen har filialer eller »led» öfver hela riket. I fredstid sänder den vid stora olyckshändelser ögonblicklig hjälp af kläder, pengar m. m., befordrar sjukvård på landet och i staden på mångahanda sätt, och har i händelse af krig samlad sjukvårdsmateriel o. s. v.

Dam=Utstyrslar och Säng=Utstyrslar.

Kostnadsförslag och illustrerade
priskuranter på begäran,

K. M. LUNDBERG

STOCKHOLM.

Nu ämnar den starta ett storslaget företag till tuberkulosens bekämpande, genom systematiskt utbredd undervisning om de viktigaste skyddsmedlen mot den farliga, härjande fienden och genom inrättande af tuberkulohem i hvarje bygd till de sjukas vård.

Ja, hvad kvinnorna i Kristiania uträtta, det är otroligt! Vi måste skänka dem vår beundran.

I allmänhet tyckes Kristiania samhälle vara genomträngdt af principen att på alla områden förekomma det onda. Det visar sig t. ex. på folkskolans område i att alla behöfvande barn få gratisbespisning i skolans matsal, de öfriga betala 10 öre för sin middag. Alla barn få äfven varmt bad hvar fjortonde dag i skolan och bland flickornas undervisningsämnen vill jag nämna matlagning. Hvarje folkskola har sitt lärokök, sin slöjdsal och sin gymnastiksal förutom allt annat.

Bland folkskolans lärare och lärarinnor finnes ett flertal män och kvinnor med hög universitetsbildning. Äfven gifta lärarinnor förekomma.

Äran af bespisningen m. m. har i främsta rummet sakens outtröttlige förkampe i kommunestyret d:r *Vollert Bøgh*, som med människovännens varma hjärtelag förenar läkarens säkra blick för betydelsen af den fysiska vården i folkuppföstrans tjänst. Det länder också hela styrelsen — med ordf. advokat *Harbitz* i spetsen — till heder att sådana beslut kunnat fattas likasom det samhälle som inser förpliktelsen att bespisa hungrande skolbarn.

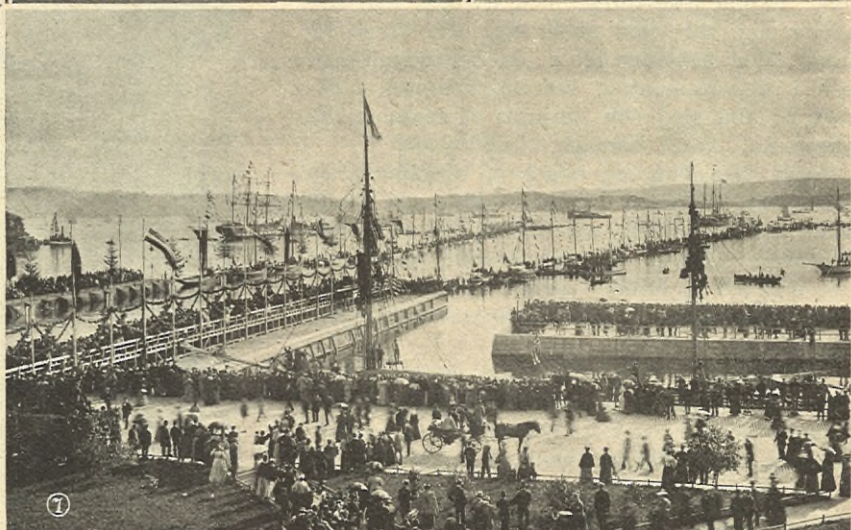
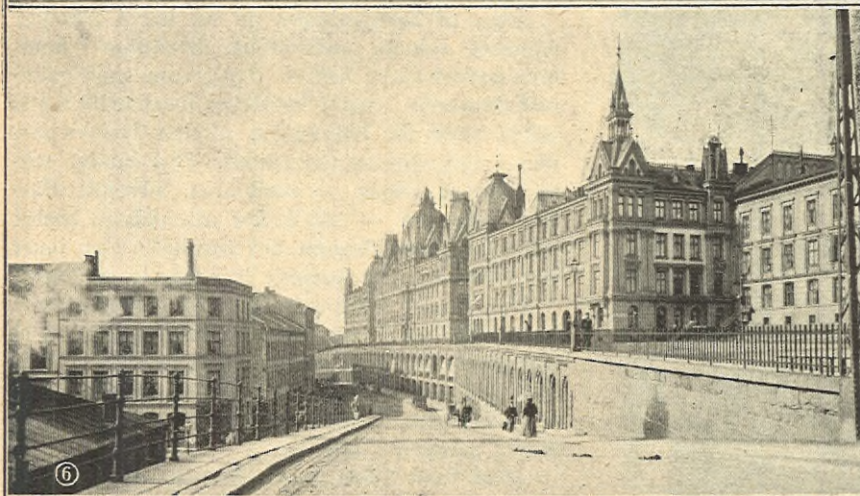
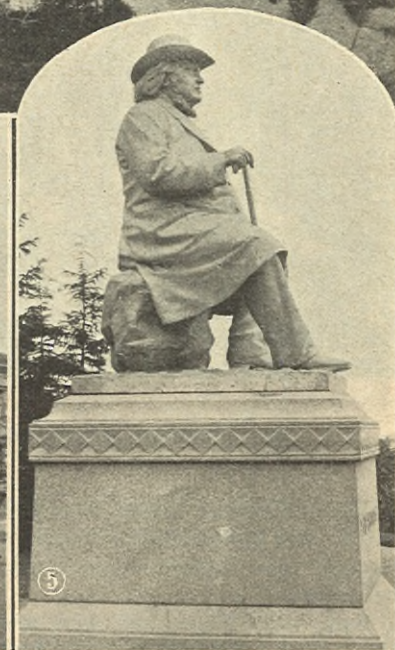
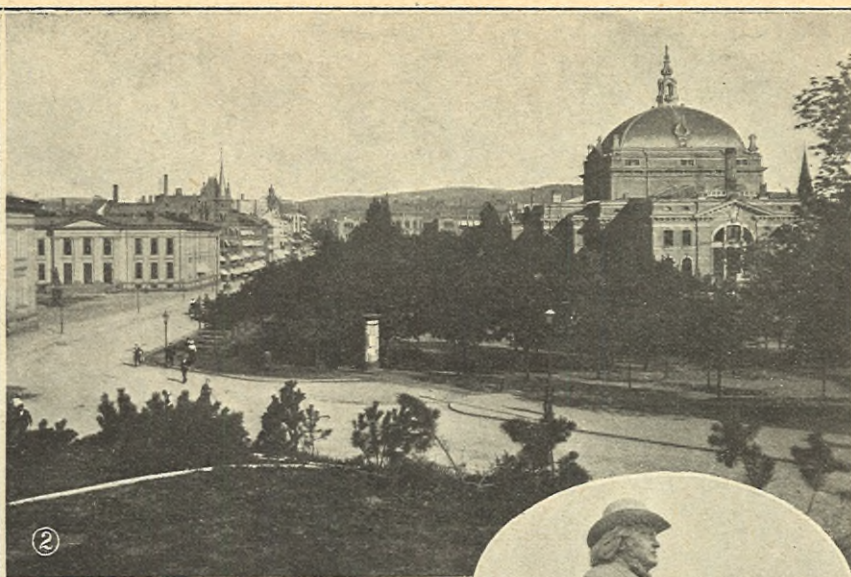
Den dagen konungen gaf bal, beredde äfven Nationalteatern en fest, nämligen för 1,200 folkskolebarn, som fingo gratisföreställning af *Bulls* »Tordenskjold». Förväntningsfulla sutto de halfvuxna barnen, troligen på teatern för första gången i sitt lif.

»Saa faar Dere reise Dere op da Barn og syngel!» hördes teaterchefens röst från hans loge. Och från tolfhundra barnahjärtan ljud sängen

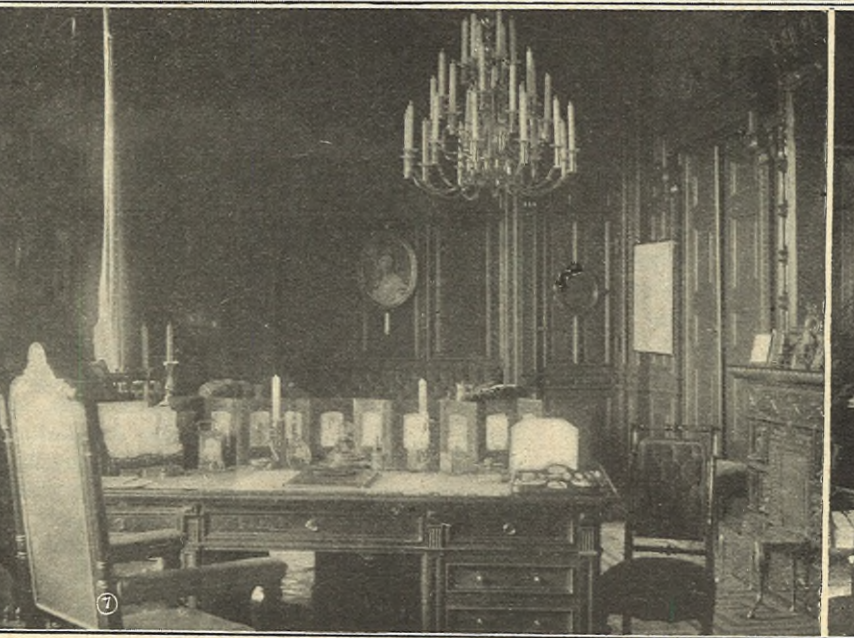
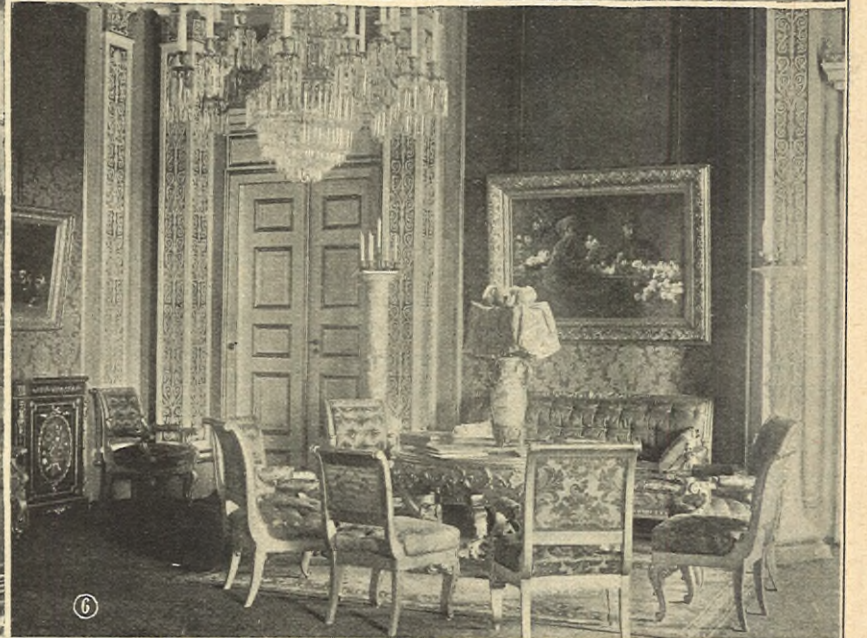
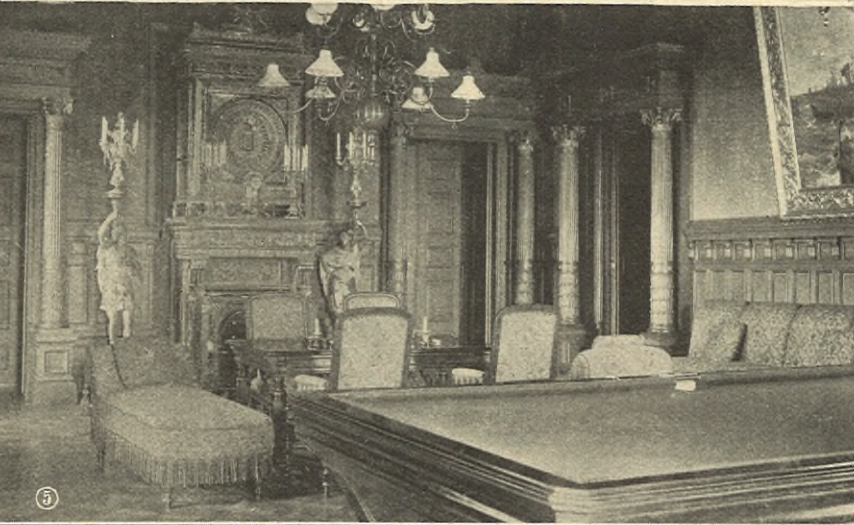
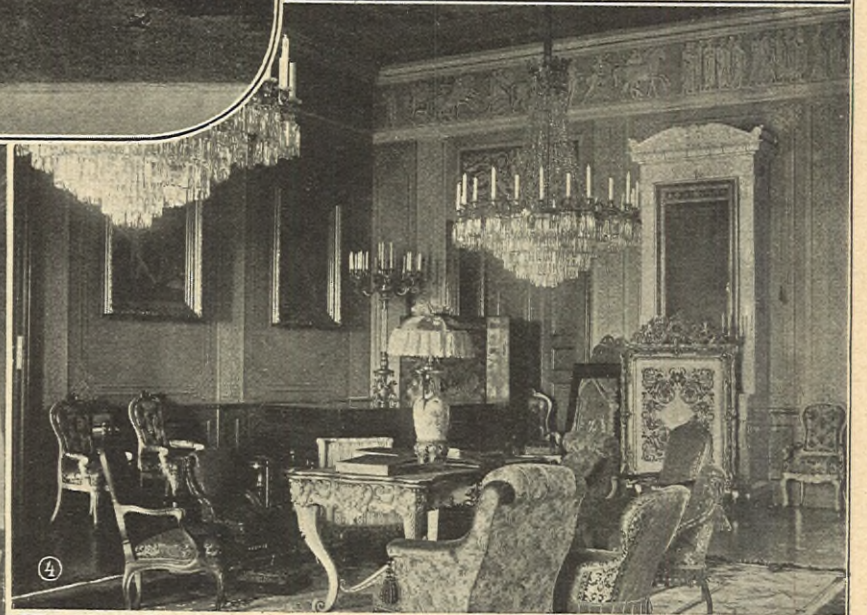
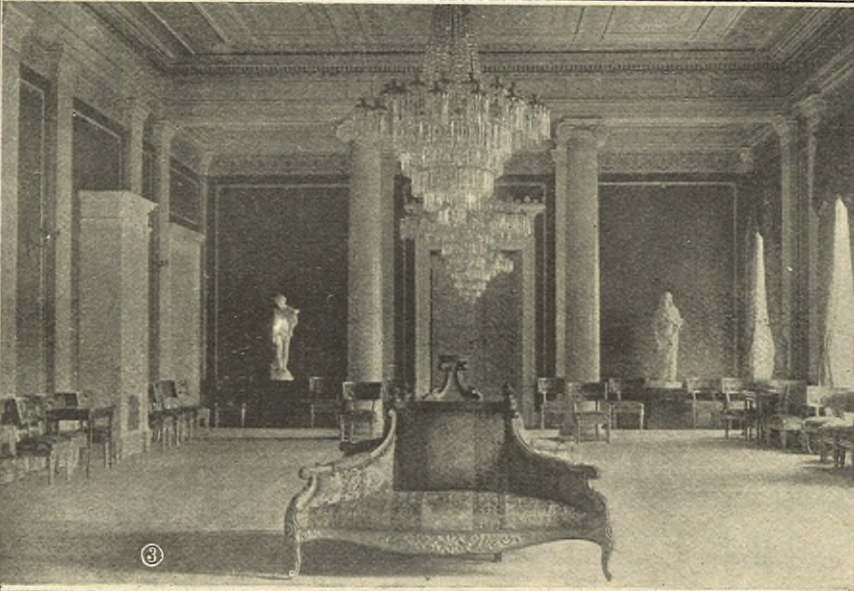
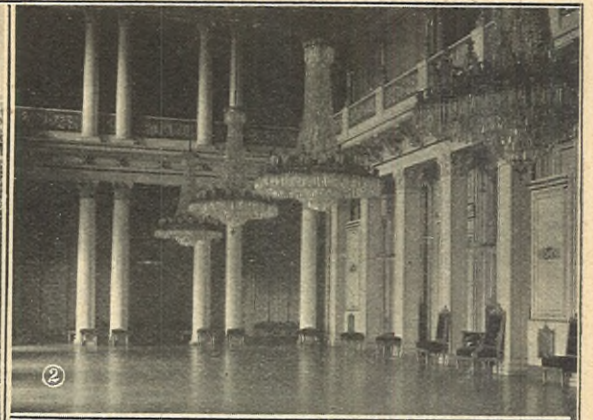
»Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem
furet, vejrbitdt over vandet
med de tusen hjem —

TYSKA PANSARBÅTEN KAISER FRIEDRICH PÅ KRISTIANIA REDD. N. SKARPMOEN FOTO.

BILDER FRÅN KRISTIANIA. EFTER FOTOGRAFIER AF VÆRING M. FL. 1. CARL-JOHANS GADE MED K. SLOTTET I FONDEN. 2. NATIONALTEATERN. 3. UNIVERSITETET. 4. WERGELANDSSTODEN. 5. ASBJØRNSENSTODEN. 6. VICTORIATERRASSEN. 7. UTSIKT FRÅN HAMNEN (VID »FRAMS» HEMKOMST). 8. SPORTSTUEN PÅ HOLMENKOLLEN. 9. EN SKIDTÅFLINGS DAG PÅ HOLMENKOLLEN.

BILDER FRÅN KUNGLIGA SLOTTET I KRISTIANIA. L. SZACINSKI FOTO. 1. SLOTTETS YTTRE. 2. STORA FESTSALEN. 3. PELARSALEN. 4. PORTRÄTTSALEN. 5. BILJARDSALEN. 6. KONUNGENS SALONG. 7. KONUNGENS SKRIFRUM. 8. DROTTNINGENS SALONG.

GLÖM EJ

att vid närmaste postanstalt
prenumerera på

DAMERNAS

MUSIKBLAD

Populär salongs- och dansmusik m. m.,
af in- och utländska kompositörer,
utgifvet af
ELLEN SANDELS.

Utkommer med ett 12-sid. nr 2 ggr i mån. till ett pris
af 6 kr. för helt, 3 kr. för halft år. Ett 70-tal under-
hållande in- o. utländska kompositioner för endast 6 kr.
Se vidare profnumret, som medföljde nr 50 af Idun!

elsker, elsker det og tænker
paa vor far og mor
og den saganat som sænker
drømme paa vor jord.»

Och så gick ridån upp för det historiska skådespelet. De små händerna smattrade i luften och lycksaligheten stod på höjdpunkten.

Norska barn uppammas vid alla möjliga tillfällen i kärlek till fosterlandet. Den 17:de maj — grundlagsdagen, som är allmän fridag och firas med ändlösa folktåg, i hvilka *alla*, fattiga och rika, gamla och unga, män och kvinnor deltaga — går ett särskildt barntåg på 20—30 tusen barn, hvar med sin lilla flagga i handen. Tåget flyter fram som en röd, frisk ström, förbi den tappre sjöhjälten *Tordenskjold*, förbi *Wergeldsstatyen* på platsen nedanför *Stortinget* och förbi *Nationalteatern*, den folkuppfostrande institutionen, där de store diktarne *Ibsen* och *Björnson* stå på vakt framför ingången till helgedomen, förbi *Universitetet*, som frambragt så många ryktbara vetenskapsmän och bakom hvilket det stolta, urgamla *Vikingaskeppet* gömmer sig, förbi *Schweigaards* staty, uppför *Slottsbacken* o. s. v.

Den studerande ungdomen har tidigt förutställningarna att taga liffig, ofta entusiastisk del i tidens frågor, särskildt allt som rör fosterlandet. Hör diskussionen i *studentersamfundet* i en aktuel fråga! Hur slåss icke de hetsiga unga kämparna för moder Norge, lidelsefullt och stormigt! Det sparas hvarken på hvisslingar eller applåder i den tätt packade församlingen. Ordförandens klubba måste ofta ingripa och i oafbruten spänning lyssnar man till delvis alldeles ypperliga talare. Klockan slog 2 om natten, då äntligen debatten avslutades med en resolution under ändlöst jubel och applåder!

I allmänhet hafva de som beklädt ordförandeplatsen i studentersamfundet sedermera intagit en bemärkt ställning i landet. Bland dessa kunna vi nämna *Björnstjerne Björnson* och den norske statsministern i Stockholm *Otto Blehr*.

Samfundets diskussioner bidraga troligen till, att norrmän äro sällsynt goda talare. De öfva sig regelbundet under hela sin studietid.

Så i stortinget, hvilka förträffliga talare kan man icke där få höra! Nyligen ha vi i svenska pressen läst stortingspresidenten *Berners* värdiga, fint mejslade monstertal till Nobelkommittén, när den infann sig d. 10 dec. för att meddela stortinget, hvem den tillerkänt fredspriset

Eller i debatten i denna enkammar, nyvald efter allmänna rösträttens införande, hur vakna och snabba äro icke dess medlemmar! Och det är en sannskyldig fröjd att höra, med hvilken lätthet och trygg säkerhet nästan alla uttrycka sig.

Till denna folkvalda församling kan hvem

Verksammaste och mest styrkande näringsmedel för vuxna och barn. Med glänsande resultat förordadt af Läkare-auktoriteter. Stärker närverna och förhöjer kroppbyggnadens alla delar.

som helst i landet utan nämnvärd svårighet få sina ansökningar och förslag framställda.

En bild af högerns framstående ledare f. d. statsministern prof. *Hagerup* ses här ofvan.

Stortinget liksom alla andra norska institutioner är genomsyradt af demokratisk anda. Folket likaså. Ståndsskillnaden är icke på långt när så påfallande stor som hos oss, och man tar sig helt naturligt af de sämst ställda i samhället på ett sätt, som icke har bismak af välgörenhet, men som dock i egentlig mening är den största välgörenhet.

Så t. ex. har kommunen ett arbetskontor, där alla arbetssökare och arbetsgivare kunna anmäla sig till allt slags arbete. För den arbetslöse då en plats på landet, skaffas honom prisnedsättning på järnvägsbiljetten o. s. v. Man gör sin plikt mot de sämre lot-tade, men sårar ingens känsla onödigtvis med nådegåfvor.

Nästan alla ångbåtsbolag bevilja halft biljettpris åt lärarinnor och med dem likställda, när de vilja ut att hvila under ferierna, inom eller utom landet o. s. v. »Det har vi iggen paa barna», yttrade en skeppsredare.

Man förstär verkligen i Kristiania att rätt uppskatta behovet af rekreation och kan konstet att tillgodose detta på ett sundt sätt, helst i friluftslif. Förutom de behagliga och flitigt besökta *Holmenkollen*, *Voxenkollen* och *Frognerøstet* har man vid fjorden *Bygdø*, *Nordstrand* m. fl. bad och förlusteställen. Dessutom inom staden *S:t Hanshaugen* med härlig utsikt och daglig musik. I den vackra parken ses statyn af Kristianias egen oförlänelige sagoförtäljare *Asbjørnsen* sittande bland lekande barn.

Och i stadens centrum har man frimurarelogen, *Gravesen*, Operakaféet och »Grand» vid »*Carl Johan*» med den lifliga promenadplatsen, som sträcker sig från stortinget upp till slottet. »*Grands kafé*» är mötesplatsen för Kristianias konstnärer, litterater, studerande ungdom, politiserande män och kvinnor — öfriga medborgare och främlingar ej att för-tiga. Det är som en centralbyrå för alla nyheter för dagen.

Tyvännär ser man nu för tiden icke till »*Grands*» great attraction *Henrik Ibsen*. Han är ännu icke så återställd, att han kan göra sin vanliga tur ned genom »*Carl Johan*» förbi universitetet, *Westend hotel* eller »*Venstrehotel*», som folketyologien omdöpt det till, den gigantiska »*husflids*»-utställningen och vidare till den bestämda fönsterplatsen på »*Grand*».

Ibsen är icke född i Kristiania och har först på senare år växt sig fast där så fullständigt, att man numera räknar honom till Kristianias män, likasom alla de infödda stormännen, bland hvilka vi i Sverige känna till från äldre tider: *Nils Juel*, *H. L. Lövenskiöld*, stamfadern till den rika och ansedda *Lövenskiöldska* ätten, ur hvilken tvänne statsministrar utgått; den hos oss allmänt älskade och sjungne tonskalden *Halfdan Kjerulff* och nationalsångens kompositör *Nordraak* samt den unge upptäcktsfararen *Eyvind Astrup*. Bland de lefvande, Norges nuvarande statsminister *Steen* och f. d. statsminister *Emil Stang*, professorerna *Bjerknes* och *Brøgger*, länge lärare vid Stockholms högskola, nu ordförande i det akademiska kollegiet, och *Fridtjof Nansen*, målarn *Fritz Thaulow* och *Eilif Petersen*, kompositören *Johan Svendsen*, den framstående folkhögskoleföreståndaren och f. d. stortingspresidenten *Viggo Ullman* m. fl.

Af gamla minnesmärken har Kristiania icke bevarat många, om jag undantar gammaldags gårdar såsom »*paläet*», uppfördt af *Christian Anker*, krigsskolan m. fl.

Akershus fästning och slottsbyggnad, delvis anlagd på 1200-talet, flere gånger belägrad, bl. a. af Carl den XII, är emellertid en lika sällsynt, historiskt intressant byggnadskomplex som dekorativt vacker, där den reser sig högt öfver fjordstranden till stor prydnad för staden, i synnerhet sedd från sjösidan.

Huruvida fästningen numera ur militärsynpunkt har annan betydelse och användning än att med dånande salut hälsa ankommande storheter, vet jag icke, men vid dylika tillfällen gör den imponant effekt, när den, ärevördig och grå, dundrar lös och fjällen rundtom upprepa och bekräfta det gamla *Akershus* hälsning.

En ståtlig, fastän på samma gång dyster syn på Kristianias redd erbjöd den tyska eskadern, som nyligen gästade Kristiania och konungen. De enorma pansarkolosserna sågo olycksbådande ut, där de lågo som tunga, lömskt orörliga sjöodjur, mot hvilka de svaga vågslagen förgäfvos stötte och bröto sig.

Men i lätta, gungande slupar ilade Kristianiafolket ombord att bese vidundrens inre. Officerarne och manskapet däremot skyndade in till staden, där de som bröder af samma stam hjärtligt firades med glada, lysande fester af det norska folket, som visserligen står i främsta ledet, när det gäller kampen för krigets utrotande och ersättande med skiljedom mellan folken, men som det oakadt kan taga vänligt emot fredliga krigarebröder.

Tyskarne uttalade sin beundran för den modärna, norska konsten. En galaföreställning på Nationalteatern, gifven dem till ära, väckte deras hänförelse. Också vi ha nyligen i fru Dybwad sett ett oförgätligt prof på denna teaters prestationer. Någon gång uppföras äfven operor. I den dramatiska sångerskan *Oselio* äger man en berömd kraft.

I det hela står *all* skön konst synnerligen högt i Norge, det är en erkänd sanning. I *Nationalgalleriet* har man tillfälle att studera både den äldre och nyare målare- och bildhuggarekonsten, som vi på flere utställningar här lärt oss beundra.

Äfven *Konstindustrimuseet* erbjuder mycket af intresse, däribland en storartad silfversmyckesamling, de äldsta väfnader m. m. Äfven privata konstsamlingar af högt värde lära finnas på flere håll.

På textilområdet frambringa »det norske Billedtæppevæveri» praktfulla, konstnärliga ting, bland hvilka en del snart skall exponeras i Stockholm och till hvilka vi då hoppas få återkomma i Idun.

Äfven i keramiken har konsten trängt in, t. ex. i *Porsgrunds* fabrik, hvars massa i skönhet mäter sig med det finaste, världsberömda danska porslinet. *Schneiders* fantasirika, blomsterglada lergods af allehanda slag är förtjusande, så i färg som form.

Äfven glas af yppersta skönhet, täffande med det belgiska och franska, har »*Kria Glasmagasin*». Det äkta guldsmedarbetet är i allmänhet genuint norskt och på det mest glänsande sätt representeradt i Kristiania. Vackrare filigrans och emalj arbeten än t. ex. *Tostrups* får man leta efter.

I det hela äro Kristiania butiker en prydnad för staden. Lokalerna äro rymliga och *alltid* ljusa, en naturlig följd af att alla gator äro breda. En viss elegans och storlagen air råder i den invändiga anordningen. Särskildt måste jag påpeka den läckerhet, hvarmed alla slags matvarubodar inbjuda till handel. Se t. ex. »*Jensen* i Torvgaden» med hvilken smak och talang är icke allt exponeradt! Öfverallt hvita marmordiskar och hvart man ser en holländsk renlighet. I stor

SANATOGEN

Prospekt sändas gratis och franco genom Generalagenturen Josephson & Reteike, Göteborg.

Erhålls å alla apotek och kemikalieaffärer.

Tillverkare: **Bauer & Co**, Berlin S. O. 16.

skala drifves också denna affär, som syssel-sätter 90 man och 15 hästar.

Till den allmänna, högt stående renlighets-nivån bidraga helt visst de fria folkbadet om sommaren och om vintern de varma 10—20-öres baden i de kommunala badhusen, pro-pert serverade och behagliga för hvem som helst.

För den som har råd att betala mer, finns goda härliga badinrättningar med varma hafs-bad och alla andra slags bad.

För allmänhetens andliga välbefinnande sör-jes på mångahanda sätt, dels genom det »Deichmanske bibliotek», hvarifrån dagligen utlånas mer än tusen böcker, mest skönlittera-tur och historia, om sommaren äfven genom de s. k. parkbiblioteken, dels ock genom fri-villiga föredrag och direkt undervisning af universitetets ungdom, en nyligen påbörjad verksamhet, som icke nog kan prisas.

Äfven pressen spelar en i ovanlig grad in-struktiv roll. En mängd dagliga tidningar om-fattas med begärlighet. Den äldsta bland dem alla — tillika landets äldsta blad — är den snart halftannat århundrade gamla »Norske Intelligenssedler», vanligen »Intelli-gensen» kallad.

Ett nytt lärorikt och praktfullt arbete om Norge af högsta intresse är *Norge i det 19:de aarhundrede*, ett verk af landets förnämste vetenskapsmän och konstnärer, hvilka hvar på sitt område bidragit till en fängslande total-bild af det underfulla landet på andra sidan Kölen.

*

»Men», fråga nu mina läsare, »det finns väl inte bara godt i Kristiania, lika litet som någon annan stans i världen?»

Nej — naturligtvis finnas där brister, men jag har intet skäl att skärskåda »grandet i min broders öga» och håller mig dessutom alltid helst till alltings solsida.

En kardinalbrist vill jag dock förråda — nämligen vinterklimatet. En isande kall, fuktig och rå dimma ligger en stor del af vintern öfver staden till plåga för alla som vistas där.

Man behöfver bara resa uppför fjället en timmes tid till *Voxenkollen*, så kan man stå i strålande sol, andas in den lättaste, klara och torra luft under en blå himmel, medan man ser ned på den täta brungråa massa — lik utbredd oren ull — som döljer staden.

Då har man svårt att förstå, att man kan leva därnere i det mörka djupet. Men man är icke väl nere igen, så glömmar man luften och mörkret och kölden för allt det andliga ljus och värme, som möta en i den gästfria staden, vare sig vinter eller sommar, och som gör ett uppehåll i Kristiania alltid lika minnesrikt och värdefullt.

ANN MARGRET HOLMGREN,

f. TERSMEDEN.

MÄNNISKORNA.

HÄR STÅ VI ropande i nyårsnatt,
då snö betäcker fjällets höga hjassa
och bottenlös är himlens stjärneskatt,
vi stå här firande Sylvestermässa.

I våra ögon ligger sällsam glöd,
och våra händer vi i ångest lyfta,
på kinderna står feber hektiskt röd,
ur öppna munnar själens frågor snyfta.

Vi äro män och kvinnor på en jord,
där rosor sparsamt gro bland tisteltaggar,
där kärlek finns, men också hatets ord,
där lycka glimtar, men där ofrid aggar.

Vi sporra trötta sinnen hvarje stund,
vår lefnad är en oafbruten bäfvan,
vi somna in i nattens korta blund,
men vakna snart till samma hårda sträfvan.

Vi löpa om hvarandra, föras kring
som agnar, hvilka af en hvirfvel fattas.
Vi tyckas något vilja, men i ring
går allt, och under tiden gråts och skrattas.

Nu ha vi hållit ut ännu ett år,
en outgrundlig makts marionetter,
och nu extatisk under stjärnor står
vår skara i den djupaste af nätter.

Gif svar, du, som bland himlakroppar bor!
I hvilken afsikt föddes vi till världen?
Hvartill vår möda, utsägligt stor?
Säg, hvad är lifvets mening? Hvart går färden?

Ett svar, ett svar! ... Hör, ropet ekar vildt
kring hvita fjäll och skogar. Alltet tiger.
Väl stjärnorna på fästet blicka mildt,
men ingen ton ur deras banor stiger.

Då sänkas händer, lyfta upp i bön,
och ögon skåda skamset tungt mot jorden.
Och mänskohopen skingrar sig i snön,
på gåtans lösning åter gäckad vorden.

Och natten svinner, solen stiger röd
och skiner öfver mänskoslätets vägar.
I fest, hvarunder lurar själanöd,
vi höja gladt det nya årets bägar.

Och allting går som förr i ring, i ring,
i lön det gråtes, och till torgs det skrattas.
Vi veta ingenting, vi föras kring
likt agnar, som af samma hvirfvel fattas.

FREDRIK NYCANDER.

A. B. MAX SACHS
STOCKHOLM

Guldmedalj
Stockholm 1897.

Guldmedalj
Paris 1900.

NYHET!

Salongsmöbel — Prinsessans modell
— finpolerad mörk mahogny — äkta brons-
beslag — klädd med prima halvesiden — be-
stående af: **1 Soffa, 2 Fåtöljer, 4 Stolar,**
2 Taburetter samt **1 Salongsbord.** Kom-
plett 725 Kr.

Förfrågningar besvaras omgående.

GODT NYTT ÅR. BAGATELL AF
ELISABETH KUYLENSTIERNÅ.

HON sitter vid fönstret i hemmadräkt; blodröd empireklädning, besatt med svarta agrementer likt slingrande ormar. Frisyre: Cléo de Mérode. Elegant profil. Alder: lättast betecknad med ett smickrande: »Och ser så ung ut!» Social ställning: en ensam kvinna af god familj.

HAN kommer in från tamburdörren; chapeau claque; pärlgråa handskar; gardenia i knapphålet. Skarp blick; ryknor kring ögonen. Håret mängdt med glimmande silfverstrån. Munnens linjer hårda.

HAN (*bugande*). Tillåt mig önska vår framstå-
ende skaldinna ett godt nytt år!

HON (*med ett egendomligt leende öfver komplimangen*). Tack, och låt mig kvittera de goda önskingarna med förhoppning om allehanda för-delaktiga »stjärnfall». Sitt ned, herr grosshandlare!

(*De taga plats; hon i en låg hvilstol med gobelinsbroderi; han på en formnordisk bänk med tofs-behängdt hyende.*)

HAN (*en smula högtidligt*). Har ni tänkt på, fröken Wåge, att det nu är den trettonde nyårs-dagen i följd, som jag gör er min nyårsuppvaktning?

HON. Nej, jag tycker mest om att låta åren gå oräknade. Det är ingen glädje att bli gammal.

HAN. Det är hvilans tid.

HON. Men jag längtar inte efter att få hvila. Jag hoppas ha mycket att uträtta än.

HAN (*ironiskt*). Se diktsamlingarna gå ut i femte och sjätte upplagan och öfversättas till alla levande språk?

HON (*lugnt*). Ja, gärna det.

HAN. Första upplagan af frökens »Lyrik» blef ju utsåld på en vecka. Jag gratulerar!

HON. Tack! Ja, det är underligt, men man kan också vänja sig vid framgång. Jag skulle bara vilja, att det funnes någon i världen jag bydde mig om att dela min glädje med. Här kan ni se hela mitt bord öfvertäckt med nyårs-kort, tryckt »hjärtlig lyckönskan» med alla möjliga stilar. Jag har granskat alla dessa hälsning-gar, pliktmässigt sända på årets första dag, känt dem på pulsen och förstätt, att jag, trots all vän-lighet, stod lika underligt ensam.

HAN (*ifrigt*). Det beror på er själf, fröken, ni vet, att ...

HON (*afbrytande*). Ni troget friat hvar gång jag talat om ensamhet. Ja, tack, jag vet. Men säg mig, tror ni, att jag skulle passa i ert solida grosshandlarhem, sådan jag är? Jag var en gång annorlunda. Rent ut: jag var en ung flicka, som längtade efter en stark famn, efter lifstro från den älskades mun, efter lycka utan kapitalplacering. Ni var den tiden en fattig kontorist, som tyckte, att den adertonårige Elsa var oförnuftet själf. Och ni bad henne — utan ord — vänta, till dess en stengrund blef lagd att bygga framtidshemmet på. Så gingo åren — jag vill ej säga, hur många — men för hvart och ett, som aflöt det förra, kom en ständigt allt mer och mer soignerad herre och önskade: Godt nytt år! Och för hvarje gång märkte hon, hur denna tysta bokföring af två människors känslor blef mera och mer vane-mässig. Och hur hon själf fick mindre lust att »tagas» som en långt i förväg beställd möbel. Det gjorde henne länge bittert ont, när han chevalereskt framförde sin nyårsönskan. Hur kunde han tro, att året skulle bli »godt» för henne, när det endast var längtan och väntan? Men så

Ett godt nytt år!

tillönska vi värdsamt alla våra läsare.

Iduns Redaktion.

småningom vaknade hennes personlighet. Den hade suttit i kloster och tystats med hjärtetankars Kyrie Eleison, nu begärde den rymd att röra sig i, och en dag fann hon — att också i kvinnans lif kan kärleken vara en period.

HAN (upprörd). Fröken Elsa! Hemmet har väntat er i tre år.

HON (stilla). Jag väntade på det i nio år. Då fick jag stenar i stället för bröd. Sten! Sten! lades öfver alla önskingar. Nu skänker jag alla dessa stenar tillbaka till en byggnadsfond för affärsintressen.

HAN (tar hennes hand). Elsa, du vet inte, hur en man får strida för att komma fram i världen. Man glömmar eller åsidosätter allt till en tid för att skaffa sig en ställning, en plats i samhället. Först när den vunnits, vågar man bjuda en kvinna att dela den.

HON (kallt). Ja, jag vet. Detta är strängt hederligt. Därför händer det också ofta, att män »lyckliggöra» två generationers kvinnor. Som unga ha de gärna en allvarlig, stor kärlek, hvilken får de gröna skogarna, och längre fram, när hon, som fått gå där i drömmarnas sus, antingen blir glömd eller är för trött att tro på nya vårar, taga de en ungdom, som gladeligen njuter af det mödosamt hopsparade röda guldet. Ni är nu vid tiden för generationen två. Godt nytt år!

HAN. Blif åtminstone min vän.

HON. Naturligtvis!

HAN (tvekan). Jag hade föresatt mig att få detta klareradt i dag; jag ville ha ett sista, afgörande svar, innan...

Hon (skrattar).

HAN (irriterad). Men, fröken, hvad är det, som är så roligt?

HON (alltjämt leende). Å, bara den oantastliga, pliktrogna manliga hedern. Ut i fingerspetsarna en gentleman. Först alla affärer afslutade med huset: Ungdomsdrömmar; sedan in i det solida företaget: Åktandet af en ung dam, dotter till grosshandlaren m. m. m., taxerad för... Å, godt nytt år! godt nytt år!

HAN (förvirrad). Jag ville be er om ett råd. Ni har varit så mycket för mig.

HON (liksom reciterande). »Det bästa inom mig har jag skänkt er. Ni är den enda kvinna jag

SULLY PRUDHOMME MOTTAGER I SIT HEM FRANSKA AKADEMIENS LYCKÖNSKAN MED ANLEDNING AF DET HONOM TILDELADE NOBELPRISET.

älskat så!» Ett utmärkt graderande ord detta lilla »så!» Men skämt som fraser åsido. Jag är er vän från och med nyårsdagen 1902. (Räcker honom handen.) Och nu skall ni gå. Den lilla ingenuen väntar helt säkert i pappas och mammas salong. Hon skall kanske säga er att mina dikter äro »förtjusande». Svare henne då: De äro bättre än det; de äro en ensam människas lifsbikt. Au revoir!

HAN. Men får jag komma här som vanligt, får jag hvila ut här? Prata bort en skymningsstund, får jag det?

HON. Hvarför inte! Välkommen!

HAN. Tack, Elsa! Tack för allt! (Går långsamt mot dörren, vänder sig ej om.)

(Hon nickar som i tankar, ser ej efter honom, utan bort mot bordet, där alla nyårskorten ligga.)

STOCKHOLMS SPÅRVÄGARS 25-ÅRS-JUBILEUM.

PÅ DET FÖRRA årets näst sista dag firade Stockholms nya spårvägsaktiebolag sitt kvartsekeljubileum, hvilken högtidlighet begicks med en större fest, hvarvid Patriotiska sällskapets medaljer öfverlämnades till ett dussintal bland personalen, som varit i bolagets tjänst allt ifrån dess början.

Tusentals Stockholmare erinra sig otvifvelaktigt, huru den 10 juli 1877 ett litet antal spårvagnar af den lilla typen för första gången rullade fram längs den färdigblifna liniesträckan Roslagstorg—Norrbro—Slussen, eskorterad af flockar af småpojkar, medan människorna på trottoarerna vände sig om och med nyfikenhetens intresse betraktade det nya trafikmedlet.

Stockholms spårvägar blefvo ock genast synnerligen populära hos allmänheten. På de under 1877 öppnade fyra linierna befordrades till årets slut ej mindre än 1,200,000 passagerare.

Spårvägsnätet spändes emellertid allt vidare ut öfver hufvudstaden, och i början af 1880-talet knöts den sista länken i ringlinien. Från denna Normalms och Stadens gördelbana ha sedan linier utgått åt skilda håll, så att i närvarande stund alla Stockholms stadsdelar norr om Slussen i mer eller mindre grad beröras af bolagets linier.

Trafiken å desamma är ofantlig. År 1900 befordrades nära 14,000,000 passagerare, och sedan början af bolagets verksamhet har passagerarnes antal uppgått till öfver 150 millioner.

Vi meddela i dagsnumret några bilder från denna Stockholms storartade trafikinstitution, bestående dels af porträtt af bolagets verkställande nitiske direktör, löjtnanten Ernst Hjortzberg, samt af trafikmästaren Gundersén, hvilken sistnämnde, alltsedan bolagets begynnelse, både kraftigt och humant haft öfverinseendet öfver den dagliga trafikens regelbundna gång; dels af ex- och interiörer af bolagets hufvudstation med dess olika lokaler samt af den äldsta och nyaste vagnstypen.

STOCKHOLMS SPÅRVÄGARS 25-ÅRS-JUBILEUM. 1. SPÅRVÄGSBOLAGETS HUS VID TEGNÉRGATAN. 2. VERKST. DIREKTÖREN LÖJTNANT E. G. HJORTZBERG. 3. TRAFIKMÄSTAREN C. GUNDERSÉN. 4. SPÅRVÄGSSTALLARNE VID ROSLAGSGATAN. 5. HÅLLPLATSEN VID TEGNÉRGATAN. 6. EN VAGN AF ÄLDSTA TYPEN. 7. INTERIÖR FRÅN STALLARNE. 8. EN VAGN AF MODERNASTE TYPEN.

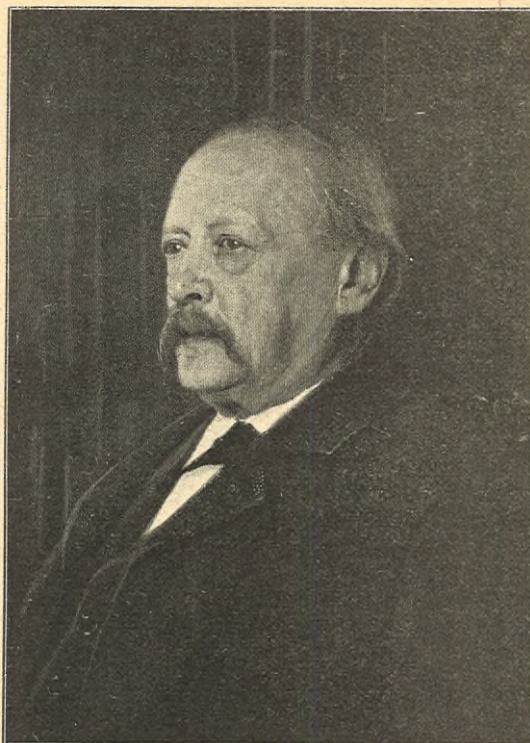
AXEL KEY.

DEN 27 DEC. afled i Stockholm efter längre tids sjuklighet professor Axel Key, en af Sveriges mest framstående vetenskapsmän i senare tider, hvars namn hade god klang äfven i utlandets vetenskapliga värld. Hans bortgång kan därför räknas som ytterligare en af de ovanligt många förluster af mera bemärkta män, som vårt land lidit under det nya seklets första år.

Ernst Axel Henrik Key var född 1832, blef medicine licentiat 1857, kirurgie magister 1859 och medicine doktor 1862. För sin doktorsafhandling hade han förberedt sig genom studier i utlandet, särskildt under Virchows ledning. Endast 30-årig, utnämndes han till professor i patologisk anatomi vid Karolinska institutet. Vid sidan af en lärarverksamhet, som gjorde honom högt skattad bland den tidens läkaradepter, bedref han en synnerligen duktig verksamhet som forskare och nedlade sina forskningsresultat i ett stort antal skrifter. Dessa skriftalster ägnades särskildt ymnigt åt »Nordiskt medicinskt arkiv», hvars redaktör Key blef 1869. I denna tidskrift publicerades bland annat resultaten af den forskning, Key tillsammans med G. Retzius utförde öfver nervsystemets och bindväfvens anatomi. Detta betydande verks fullbordan i ett senare arbete på tyska språket utmärktes för sina förtjänster af franska vetenskapsakademien, som tilldelade författarna det Monthyonska priset.

Key hyste varmt intresse för undervisning och för vår ungdoms harmoniska utbildning, hvarvid han från sitt vetenskapliga intresses synpunkt naturligen icke lade minsta vikten vid ungdomens kroppsliga utdaning. Sin protest mot hvad det rådande undervisningssystemet i det afseendet syndar fick han tillfälle att framlägga som ledamot af 1882 års stora skolkommitté.

Redaktören för »Nordiskt medicinskt arkiv» sökte redan i denna sin egenskap få till stånd en skandinavisk samhörighet inom det vetenskapliga

AXEL KEY. EFTER ETT NYLIGEN UTFÖRDT OLJEFÄRGS PORTRÄTT AF E. ÖSTERMAN.

område, det där gällde. Och Key var en af de allra främste målmännen för denna idé äfven vid de skandinaviska naturforskarmötena, bland hvilkas prydnader och verksamaste män han stod i allra första ledet.

År 1882 insattes han på Stockholmsbänken i 2:a kammaren, där han kvarblef till och med 1887.

Sitt intresse för vetenskapens popularisering, hvilket han visat redan som en af redaktörerna för »Ur vår tids forskning», ådagalade han som riksdagsman genom att ställa sig i spetsen för motioner om höjande af anslaget till arbetarföreläsningar. Ett synnerligt värdefullt uppslag gaf han genom sin motion vid 1883 års riksdag om skärpta bestämmelser angående kontrollen af handel med födoämnen och dryckesvaror samt deras beredning.

Som rektor vid Karolinska institutet verkade Key 1886-97. Sistnämnda år tog han afsked äfven från sin professur. Stockholms högskolas styrelse hade han som en af Vetenskapsakademiens representanter tillhört från 1886.

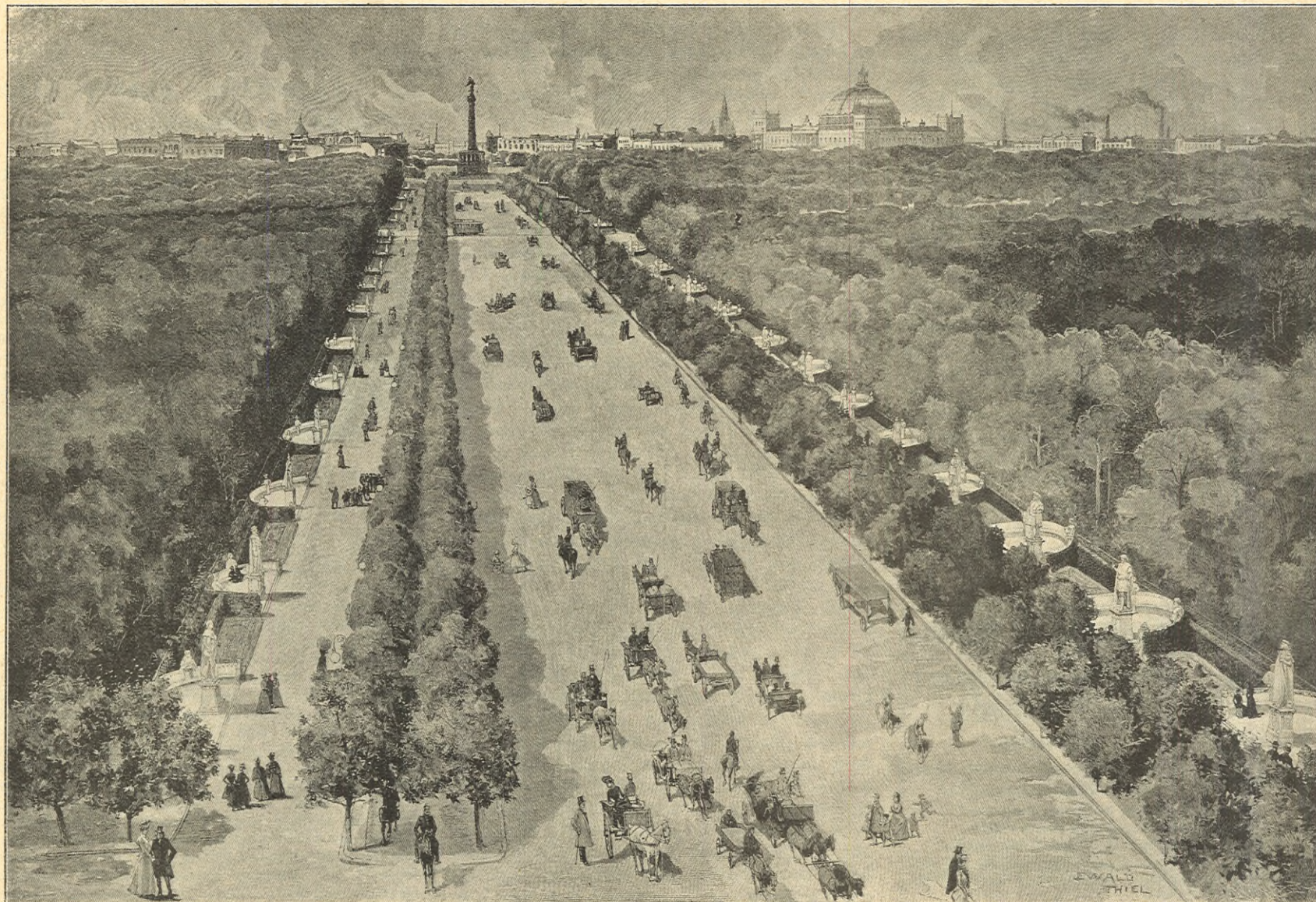
Key var ledamot af Vetenskapsakademien och en mängd andra in- och utländska samfund. Köpenhamns universitet kreerade honom vid jubelfesten 1879 till filosofie hedersdoktor. En yttre utmärkelse saknade Key alldeles, helt enkelt därför att han afvisat den. Han tillhörde de 1860-talets frisinna framtidsmän, som lära kommit öfverens om att icke mottaga någon orden. Och Key blef denna föresats trogen intill sin död.

EN OVANLIG STORSTADSBILD.

HVARJE SVENSK, som besökt det stora lifiga och skimrande Berlin, vet hvad Thiergarten är: en jättepark midt inne i den folkmyllrande staden, en ofantlig lunga, som tillför Tysklands rikshufvudstad på den preussiska sandslätten ren luft och skänker gatornas människoskaror förmöjelse af skogsdunkel och skogssvalka.

Hvad som i dessa dagar riktat världens blickar på Thiergarten är den nyss fullbordade Segerallén.

Tysklands alltid idérique kejsare har nämligen med bistånd af ett antal tyska konstnärer låtit pryda allén i fråga med 32 bildstoder i marmor af de brandenburgska och preussiska härskare, som genom sekler bidragit att skapa Tysklands storhet. Det är alltså ett stycke världshistoria i sten, som nu därstädes rullar upp sin skrift med Brandenburger Thor som ett pompöst titelblad och Sie-

DEN NYSS FULLBORDADE SIEGESALLÉEN I BERLINS THIERGARTEN.

gessåule som ett larmande utropstecken vid slutraden.

IDUN meddelar i dagsnumret en bild af allén med de omgivande parkpartierna. I fonden höjer sig »Segerpelaren» och till höger synes riksdagshusets pompösa palats.

NÅGRA TANKAR RÖRANDE KVINNANS STÄLLNING FÖRR OCH NU. FÖR IDUN AF FANNY CHRY-SANDER.

ATT DÖRREN till de sociala och borgerliga arbetsområdena ända in i senare tider för kvinnan varit stängd, är ett känt och ovedersägligt faktum, lika väl som att själva nyckeln till denna dörr för henne länge varit oåtkomlig. Uppfostran för inträde i det allmänna lifvet förvägrades henne.

I den »gamla goda tiden» tillgick det ju gemenligen så, att döttrarna, om än af naturen aldrig så rikt begåfvade, likväl ytterst sällan fingo tillfälle att utveckla de anlag, som väl dock icke meningslöst blifvit dem gifna, dels emedan ingenting egentligen var gjort för den kvinnliga ungdomens uppfostran, dels emedan sönerna i första rummet och till hvad pris som helst skulle tillgodoseas, om än dessa på hufvudets vägnar blifvit aldrig så klen utrustade. Ja, sönerna eller sonens uppfostran kunde därför mången gång kosta allt, hvad som annars rätteligen borde ha fördelats mellan syskonen. Till en tredjedel af arfmedlen hade syster åtminstone lagligen rätt. Lika arfsrätt var ett ännu okänt begrepp.

Och hon måste vara nöjd med denna sakernas och sin egen ställning. Vana och tradition hade gjort henne resignerad. Ingen förde för öfrigt hennes talan. Mannen, lagstiftaren, tog ej initiativet att beröfva sig sina urgamla traditionella privilegier. Den gamla satsen: »Kvinnan blef skapad till mannens hjälp» fick sin tillämpning blott inom det husliga området. Där fick hon vara hans personliga hjälpreda, matlagerska, upppasserska och tjänarinna och äfven, vi må väl tillägga det, hans trogna vän och tröstarinna många gånger, men i hans intellektuella och etiska sträfvanden fick och kunde hon ej följa honom; i hans arbete för samhällets bestånd och förkofran fick hon ej deltaga.

När ändtligen tänkande, varmhjärtade och modiga kvinnor, som själfva lidit under trycket af den bestående orättvisan, höjde sin röst och yrkade på rättvisa, möttes de af ihärdigt motstånd, hån och begabberi, icke endast från mannens sida, utan lika ofta från deras, för hvilka de kämpade.

Men man må här med skäl fråga vår tids fria och själfständiga kvinnor: huru hade väl edert lif gestaltat sig, huru skullen väl I funnit användning för eder begåfning, om dessa begåfvade »kvinno-» ej varit edra föregångare och banat vägen?

Med tacksamhet måste tanken dröja vid en Fredrika Bremer, en Sofie Adlersparre m. fl. hvilka med sina geniala gåfvor i tal och skrift arbetat för kvinnans inträde i och utbildning för såväl det moraliskt-intellektuella som ekonomiskt-sociala lifvet.

Fröken Alexandra Gripenberg, en af Finlands mest nitiska och varmhjärtade frihetskämpar, yttrar: »Kvinnofrågan är en mänskligets fråga — en fråga om frigörelse och harmonisk utveckling för mänskligets stora organism, ett upprop till harmoni mellan skapelsens båda mäktiga krafter: man och kvinna. Hon åsyftar icke blott tilgodoseendet af kvinnans intressen, utan främst att tillgodogöra mänskligeten det pund, som legat begrafvet, genom att bereda det kvinnliga inflytandet större plats inom samhällslifvets alla områden.»

Fru S. Adlersparre har sammanfattat frågan sålunda: »Det ytterst målet för kvinnörelsen är hustruns likställighet med mannen såväl etiskt som ekonomiskt samt kvinnans inträde i det borgerliga lifvet. När en gång dessa mål blifvit ernådda, böra kvinnorna vara värdiga att använda sin makt utan öfvergrepp, iksom utan feighet; de skola då icke stanna vid att vara blott ett eko af mannen, utan förstå att i arbetet för familjen liksom för samhället inlägga sin egen bästa gåfva: moderlighets.»

I hennes eget väsende skulle således den egentliga drifkraften till hennes arbete i det offentliga lifvet ligga.

Det är också denna kraft fröken Ellen Key i sina så mycket debatterade föredrag: »Missbrukad kvinnokraft,» »Kvinnopsykologi och logik» m. fl. betonar såsom den enda mäktiga, hvarigenom kvinnan kan utträtta något, men att området för hennes verksamhet just därför borde begränsas till hemmet och familjen samt i saknad däraf till lärarinne- och sjuksköterskekallet. Hon anger dock dessutom trädgårdsmästareyrket och landtbruket såsom lämpliga för kvinnan, ty där skulle, menar hon väl, naturens alster blifva föremål för hennes moderliga känsla, arbetet skulle tillfredställa henne och resultatet blifva godt. Detta är för öfrigt ingen ny tanke, åtminstone ej ny i praktiken. Allmogekvinnan t. ex. har väl i alla tider, och mer förr än nu i vårt maskintidvarf, deltagit dagen om i arbetet ute på fält och ängar. Och trädgården, där sådan funnits, annars fönster-trädgården har väl och alltid varit kvinnans skötebarn.

Att kvinnan dock i denna instinktiva kraft visat sig kunna utträtta mycket äfven på andra områden, tror jag vi kunna enas om, ehuru med afseende på de först nämnda, det är visst och sant att de äro de största, viktigaste och skönaste på samma gång som de naturligaste. I och med moderskallet, hennes ursprungliga kall, hafva hennes bästa och skönaste egenskaper i alla tider gjort sig gällande, vare sig hon varit rik eller fattig, hög eller låg, bildad eller obildad. Icke alla kvinnor hafva dock blifvit eller blifva hustrur och mödrar, men om flera bland dem kan man med skriften säga: »Den ofruktsamma har flera barn än den som har man.» Detta

kan tillämpas särskildt på lärarinnan-fost-rarinnan, men ock på sjuksköterskan.

Dessa båda kall, hvilka nu för kvinnan anses så naturliga och lämpliga och där hon äger så många osökta tillfällen att lägga sitt moderligt kärleksfulla sinne och hjärta i dagen, hafva dock visst icke alltid, åtminstone ej officiellt, stått öppna för henne. Instinktligt har hon dock drifvits därtill och instinktligt har hon där erkänts vara på sin plats. Det var ju t. ex. förr i världen, särskildt innan folkskoleväsendet blef ordnad och omgestaltadt, mycket vanligt att gamla kvinnor och änkor lärde barnen läsa — och att tack vare deras metod dessa kunde katekesen som »ett rinnande vatten pärm från pärm.» Katekesläxan vid spinnrocken är icke någon gammal vacker saga blott. Men med den nya skolstadgan och de examinerade skollärarne försvunno allt mer de gamla »skolmostrarne», till dess slutligen lärarekallet offentligt blef tillgängligt äfven för kvinnor och dessa fingo utbildas vid de på 60-talet nyinrättade folkskoleseminarierna.

Sjuksköterska har kvinnan ock i alla tider i det tysta enskilda lifvet varit. Hvem vakade väl troget och kärleksfullt långa ängsliga nätter vid makens, barnets eller broders bädd? Hvem räckte den svalkande drycken, den lindrande medicinen åt den lidande och sökte med de medel, som funnos till hand, att lindra plågorna? Var det ej alltid makan, modern, system, den deltagande kvinnan? Men först i senare tider har dock insikten om och behofvet af att hafva såväl teoretiskt som praktiskt utbildade sjuksköterskor gjort sig gällande.

(Forts.)

EN STUDIEFÄRD BLAND VÅRA LANDSMÄN I AMERIKA.

CARL SUNDBECK.

NÄSTAN DAGLIGEN ser man numera i pressen notiser från den svenska nation, som lefver i Amerika, men som, trots afståndet, hållit fast vid så mycket af det gamla fäderneslandets kultur och språk. Att knyta bandet fastare mellan Sverige och dess transmarinska telning måste vara ett önskemål och en uppgift af rang för hvarje vän af svensk bildning. På Amerikas jord stå redan fyra svenska högstskolor, och man

kan af de högstämnda hälsningsskrifvelser, som förra året växlades mellan ungdomen vid dessa och våra uppsalastudenter, och hvilka finnas aftryckta i det samma år utkomna arbetet *Svenskarne i Amerika*, sluta till det hjärtliga tänkesättet mot det gamla moderlandet hos den bildade svensk-amerikanska ungdomen.

Författaren till nämnda arbete, hr Carl Sundbeck, hvilkens porträtt vi i dag äro i tillfälle meddelat, afreser inom kort för att på ort och ställe studera det svenska Amerika. Ett statsbidrag på 3,000 kr. har anvisats för denna betydelsefulla färd, som härvid går från Boston och New York via Delaware till de egentliga svenskcentra vid öfre Mississippi och Missouri, Minnessota och Dakotastaterna, hvilka delvis genomfäras till häst från farm till farm, samt härifrån till det svenska Amerikas andliga centrum, Illinois, där Augustana college och världens, näst Stockholm, största svenska stad, det svenska Chicago, äro belägna, vidare söderut till Kansas, skådeplatsen för Coopers hjältars bedrifter, numera öfversälladt af svenska nybyggen och ägande en svensk högstskola i Lindsborg. Härifrån går färden till Stilla havets kust, till de stora svensk-norska kolonierna på Vancouver

Fördelaktig lifförsäkring för kvinnor.

Lifförsäkrings-Aktiebolaget
De Förenade,
Stockholm.

Stiftadt af bolagen *Skandia, Svea, Thule, Victoria och Skåne.*

Lifförsäkring utan läkareundersökning!

Delaktighet i bolagets öfverskott!

Premiebefrielse vid oförmåga till arbete!

Särskilda dödlighetstabeller äro upprättade för kvinnor, hvarigenom premierna kunnat sättas lägre än för män.

Formulär till ansökningshandlingar jämte prospekt tillhandahållas af agenter och ombud samt efter rekvisition från denna tidnings exp.

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

och i angränsande stater. Hemfärden tages genom Canada, otvifvelaktigt våra landsmäns i Amerika bästa framtidsland, genom de blomstrande svenska kolonierna i de Canadensiska provinserna Assiniboia och Manitoba, ännu obekanta för största delen af den svenska allmänheten. Öfverallt gäller det att studera svenskarnas nationalekonomiska villkor, deras jordbruk o. s. v., men icke mindre deras skolor, kyrkliga förhållanden m. m. — en uppgift, som tyckes ställa icke små fordringar på sin man.

Hr S., Fosterländska studentförbundets stiftare, studerade först teologi vid tyska universitet, ingick därpå i svenska kyrkans tjänst, men tog snart afsked samt deltog i 1897 års fälttåg på grekiska sidan. Det var på hemfärden härifrån han »upptäckte» Gammalsvensky i Ryssland. Efter hemkomsten har hr S. ägnat sig åt studiet af statsvetenskap, geografi och nationalekonomi samt efter aflagd licentiatexamen i dessa ämnen slagit sig ned som landtbrukare i Västergötland. Enligt öfverenskommelse, som Idun träffat med hr Sundbeck, torde vi i våra spalter bli i tillfälle att meddela en eller annan korrespondens från den märkliga färd, han nu går att företaga.

ÅLDERDOM. SKISS AF GUDRUN WIDE.

DET VAR första gången jag var i familjen, till hvilken jag på inbjudan följt min blifvande man. Idel nya bekantskaper, främmande ansikten, okända karaktärer. Det var unga människor, och de syntes mig lifliga, glada och intelligenta. Sedan presentationen var undangjord, kom samtalet snart i gång, detta lätta samtal, som ytligt berör de många intressen, bildade människor alltid ha gemensamt.

Det afbröts emellertid genom inträdet af ännu en familjemedlem, en äldre dam med hvitt hår och böjd rygg. Hon presenterades hastigt — jag uppfattade icke ens namnet, men förstod att det var någon gammal fattig släkting, ringaktad och förbisedd, som sådana ofta synas vara.

Hon satte sig i en fåtölj, och jag märkte snart, med hvilken pinsam uppmärksamhet hon försökte följa det återupptagna samtalet, och hur hennes blick därvid med något hjälplöst i uttrycket flög från den ena till den andra.

Vid ett tillfälle då husets fru gick ut för att bestyra om förfriskningar och samtalet visade tendens att mattas eller öfvergå till mer enskilda tankeutbyten man och man emellan, vände sig den gamla damen till mig och sade:

»Jag har så svårt att delta i en konversation numera, jag hör så illa.»

Det yttrades i en bittert klagande ton, och öfver det åldriga ansiktet kom ett drag af skärande tröstlöshet.

Jag drog min stol närmare och betraktade henne medlidsamt, förgäfvets sökande efter ett deltagande ord, som icke skulle klinga som en fras.

»Jag var så liflig förr, jag» — tillade hon med en suck. Hennes matta ögon fästes på mig med en underligt sökande blick, och så började hon åter med samma trötta klagande stämma:

»Ni är så ung och så älskad och så lycklig, och hela världen står er öppen! Ah,

ni vet inte, hvad det vill säga, att vara gammal och öfvergifven!»

Hon tystnade och vaggade fram och tillbaka liksom under en dof, rufvande smärta.

Ord till tröst är någonting så armt, och jag teg. Kanske fattade hon instinktmässigt tystnadens sympati, ty hon fortfor som vore det henne en lättnad att få tala:

»Jag har dock varit ung och lycklig äfven jag en gång. Jag hade make och barn och hem och allt, som jag önskade mig i lifvet, men jag har förlorat det — alltsamman, det ena efter det andra...»

»Är det länge sedan?» frågade jag.

»Åh, det är många, många år sedan!»

Det blef tyst en stund. Hon tycktes försjunka i sina minnen, som dock endast förmodade framkalla uttrycket af bitterhet och grämelse i hennes drag.

Så lade hon sin darrande hand på min arm och sade:

»Känner ni igen det där porträttet?»

Hon pekade upp mot en tafla på väggen. Den framställde bilden af en ung flicka i dräkt från förra seklets midt.

Jag gjorde det icke, men förstod den gamlas mening och svarade något om dragens bibehållna likhet.

»Jag var sjutton år då — sjutton år...» Ånyo började det gråa hufvudet vagga fram och tillbaka, och läpparna skälfdes som af återhållen gråt.

Tyst betraktade jag porträttet. Vid den okände konstnärens större eller mindre skicklighet fäste jag mig icke. Jag såg blott bilden af den unga kvinnan. Ungdomens hela obestämbara charm hvilade öfver den mjuka gestalten med dess nakna, runda skuldror, det friska ansiktet, de klara ögonen och de röda läpparna.

»Sjutton år.» hörde jag den gamla mumla. Jag hade intet att svara och strök blott sakta den skrupna handen på min arm.

»Tänk, att en gång ha ägt allt — ungdom, kärlek, rikedom, allt som gör lifvet skönt — och så förlora det, allt, allt...»

»Men är det icke nog att en gång ha ägt det,» vågade jag stilla invända, gifvande uttryck åt min tanke.

Då såg den gamla upp på mig med ögon vidöppna af förvåning.

»Åh, nej, åh, nej,» utropade hon afvärande som inför något ofattbart, orimligt.

»Men det är dock stort att en gång ha varit lycklig, en gång ha lefvat lifvet i all dess fullhet — låt vara att sedan blott minnet återstår, det är mycket nog!»

»Åh, nej, åh, nej...»

I samma ögonblick kom värdinnan tillbaka, och vårt samtal afbröts för att aldrig mer återupptagas. Konversationen blef ånyo allmän och skummade lätt ytan i dagsfrågornas sjudande kittel.

Då och då sökte min blick den gamlas, men hon märkte det icke. Hon ansträngde sig ej längre att följa med hvad som sades; hennes hufvud var böjdt, och hon tycktes helt försjunka i sin sorg öfver den försvunna ungdomslyckan. — — —

Jag kan ej få den gamlas bild ur mina tankar. Gång på gång ser jag framför mig

HYLIN'S Lanolin-Glycerin-Tvål

i stänger.

Mild och vålgörande för huden.

Hyllin & C:os F. A. B.
Stockholm.

hennes trötta, förgrämda ansikte och hör henne klaga öfver hvad hon förlorat, där hon i fåfång sorg förspiller sitt lufs afton genom att begråta den försvunna dagen.

Men som en protest mot denna tröstlösa ålderdom framträder för mig en annan bild — ålderdomen sådan jag tänkt mig den i min tidigaste ungdom, midt i det sjudande, medryckande, oemotståndliga lifvet.

Jag har tänkt mig ålderdomen såsom det stora, tysta lugnet, i hvilket hvarje föremål, nära eller fjärran, aftecknar sig så klart och fast och jämt mot vid horisont — där ingenting verkar grumligt, sönderslitet eller famlande.

Jag har tänkt mig de gamla med den själens djupa förståelse af lifvet och människorna, hvilken i sig innefattar all världens vishet.

Och med detta förståelsens förstöringsglas skulle de betrakta tiden, den förflutna, närvarande och tillkommande — se sin svunna lyckas dagar, sitt händelselösa nu i lugnet och framtiden, som tillhör det unga, kämpande släktet — och de skulle le sitt goda löje därvid, ty de se så klart...

Och med samma goda löje, utan aningen om bitterhet och saknad, skulle de betrakta sin ungdomsfagra bild från förr och dröja med tacksamhet inför allt det rika, stora, varma, som ligger dolt bakom detta »det var en gång...»

KUNGL. TEATERN uppförde efter vanligheten vid annandagens middagsföreställning »Värländigarne», denna gång med delvis ny rollbesättning. Fröken *Svärdström* utförde sålunda för första gången Annas roll och hr *Malm Eriks*, bage rätt tillfredsställande. Hvad som däremot nästan utefter hela linjen var långtifrån tillfredsställande, det var den talade dialogen och spelet, som nästan alltigenom präglades af onatur, uppstyling och språkförvanskning. Ej ens hr *Elnblad*, som nu för första gången utförde Löpar-Nisses roll, af hvilken han skapat en drastisk typ, hade i berörda afeende kunnat helt frigöra sig. Mest anslående voro de inlagda folkdanserna. Salongen var i det närmaste fylld.

Begär mönster af vårt garanterade solida siden från 90 öre till 13 kronor pr meter.

Specialitet: Nyaste sidentyger för brud-, sällskaps- och promenadtoaletter, äfven kulörta och hvita.

Vi sälja i Sverige direkt till privata och sända de utvalda sidentygerna tullfritt och franko till bo-staden.

Schweizer & C:o, Luzern (Schweiz).
Siden-Export.

Köp svart Siden!

Hvem tillverkar största antalet Kautschukstämplar?
John Fröberg, Finspong.
 Bästa plats för köp därpå, äfvensom af Visittkort, Korta varor, Sigill m. m.
 Illustr. prisk. gratis, ej franko.

Hvilket institut ni väljer är skäligen likgiltigt.

D:r —d.

FRÅGOR

ENHVAR af Iduns läsarinna öger att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekretsen. Åro frågorna af den art, att de rätteligen höra hemma i annonsafdelningen, intagas de dock icke.

- N:r 1. Skulle någon vilja säga en varm beundran af Fröding och hans diktning, om den i »Bollspelat vid Trianon» omnämnde »Jourdan Coupe-tetes» utmärker en viss, bekant person?
 Intrusserad 17 år.
- N:r 2. Undertecknad har hört, att enbärsdekok skall vara bra för magkatarr. Skulle någon vilja upplysa om huru den skall kokas och intagas?
 Magpatient.
- N:r 3. Finnes det någon automobilfabrik i Sverige? Vill någon uppgifva adressen på denna samt på någon i utlandet?
 Fur och Gran.
- N:r 4. Finns någon bok, i hvilken man själf kan lära sig språk? Hvilket språk är fördelaktigast? Hvilket lättast att lära?
 Dummerjöns.
- N:r 5. Hur länge räcker ett kapital på 68 tusen kronor att lefva på, med

- 4 o. 1 half proc. ränta och 5 tusen kr:s lefnadsomkostnader per år?
 Signe.
- N:r 6. Vill moster Emma säga, huru hon i väf vid solfning räknar skافتen? Är icke det bakersta skافتet, som vanligt, n:r 1?
 Dummerjöns.
- N:r 7. Kan någon säga mig, hur man laserar kanter på läderplastik, hvad för färger, som användas till gyllenläder, och huru dessa påläggas? Finnes det någon bok, hvarti allt detta beskrifves?
 En okunnig.
- N:r 8. Hvar i Stockholm kan en landsflicka och blifvande Stockholmsfru på kortaste tid praktiskt få lära god, ej alltför dyrbar matlagning, samt få en idé om att förståndigt göra inköp af matvaror?
 Maja-lill.
- N:r 9. Finns i Sverige någon inrättning, där blindas mot fri eller läg afgift kunna få ett hem? Har gjort många förfrågningar, men ej fått upplysningar om saken.
 Jossy.
- i större skala och af ovanligare arter, gör man bäst i att skaffa sig någon bok, som handlar om blomsterodling i rum. En rätt pålitlig sådan är »Anvisning till skötsel af krukväxter i bostadsrum och mindre växthus». Af S. S. Svensson. Den är äfven mycket billig.
 Karla Rönne.
- N:r 686. Hör efter i närmaste bokhandel.
 Karla Rönne.
- N:r 692. Ett förträffligt medel mot kylknölar är terpenin, hvaremed de ingidnas. Man kan äfven använda svingalla.
 Karla Rönne.
- N:r 693. Vilma tillrådes att vända sig till Iduns läkare!
 Karla Rönne.
- N:r 697. Vänd er till Stockholms inhalatorium, Stallgatan 4. Där behandlas astma.
 Karla Rönne.
- N:r 701. Då nässelutslaget kvarstår under längre tid, bör man alltid anlita läkarehjälpa. För att lindra klådan användes citronsaft, utspädd med 5 a 6 del vatten, utspädd salpetersyra med 10 del vatten eller varma bad, klibbad eller tvättningar med klivatten.
 Karla Rönne.
- N:r 710. Att medelst en pennknif, upphettad öfver ett ljus eller en lampa, krusa raknade plymer är ett sätt, som ofta användes.
 E. G. N.
- N:r 720. Nina bör genast rådfråga

- läkare, t. ex. Iduns, som meddelar råd kostnadsfritt.
 Karla Rönne.
- N:r 721. Svårt nog att säga, då ni inte uppger af hvad natur fläckarna äro. Bäst torde vara att sända tyget till någon kemisk tvättanstalt.
 Karla Rönne.
- N:r 722. Medel mot värter äro många, men tyvärr äro de flesta förenade med fara vid användandet. Man stryker olja omkring värten o h penslar denna med ättiksyra eller kalilösning (1 del kaustiskt kali i 10 delar vatten). Förklaringsättet upprepas en gång om dagen, tills värten försvunnit. Man kan äfven upprepade gånger bränna värten med lapis, tills den försvinner. Den kan äfven bestyrkas med kolloidium, då den småningom borttorrar.
 Karla Rönne.
- N:r 723. Vänd er till Fredrika-Bremerförbundet, som lämnar unga flickor råd vid anskaffandet af plåster i utlandet.
 Karla Rönne.
- N:r 724. Lilla Kisse bör höra efter i närmaste musikhandel.
 Karla Rönne.
- N:r 725. Detta sällskapsspel har funnits till salu i rikets bokläder, men är nu möjligen utsåldt. Hör efter i närmaste bokhandel.
 Karla Rönne.
- N:r 726. Stundom kunna dessa fläckar försvinna genom att tyget utsättes för luften. Ett godt sätt är att lägga tyget ett par dagar i sur mjölk och sedan skölja det. En matsked fint salt och en tesked ammoniak, upplöst i vatten, är ett säkert medel. Fläckarna bestyrkas härmed, utsätts några timmar för luften och sköljas sedan i vatten.
 Karla Rönne.
- N:r 728. Köp »Husmodern i staden och på landet», en fullständig handbok i hushållningens alla grenar, utarbetad af Mathilda Langlet.
 Frid.
- N:r 735. Kvarstår hesheten en längre tid, bör man ej anse den likgiltigt, ty den kan då vara ett tecken till ett allvarsamt lidande i bröstorganen, i synnerhet om den är åtföljd af ihållande, stickande smärtor i strupen samt en elandnat feber. Den kan då vara förebud till en börjande struplungrot. Bäst rådfråga läkare, t. ex. Iduns.
 Karla Rönne.

No 4711

Eau de Cologne
 (blå och gul etikett).
 Den är den äkta, starkaste, varaktigaste, mest uppriskande och stärkande.
 Försäljes af alla välorterade parfymhandlare.

N:r 736. I »Kamraten» fanns för några år sedan en präktig beskrifning på tillvågagångssättet vid fågeluppstoppning. Oskaria kan ju höra efter i bokhandeln, om någon bok finnes skriven i ämnet. Nästan hvarenda halfvuxen gosse fuskar i denna konst.
 Karla Rönne.

SVAR

- ENHVAR af Iduns läsarinna** uppmanas välfört att till inbördes nytta i mån af förmåga besvara insända frågor. Svaren insändas till redaktionen, och angifves alltid tydligt nummer å den fråga de gälla. Åt de tre af våra läsarinna, som under årets lopp tillfyllestgörande besvarat det största antal frågor, komma vi som en uppmaning att vid dess slut utdela tre pris, hvartida bestående af 25 kronor. Förden skall bör en hvar, som insänder svar, alltid underteckna med samma signatur.
- N:r 622. Ett osvikligt medel mot kackerlackor lär vara pulveriserad borax, som strörs på kakelugnar, spiselkanter och där de mest brukta hålla till. Medlet är bepröfvadt.
 Mattis.
- N:r 680. Observator torde vända sig till någon större symaskinsfirma t. ex. Nordahls, Helsingborg, eller Huskvarna fabrik. Möjligen kan någon förändring vis a vis rullarne åstadkommas.
 Karla Rönne.
- N:r 684. Vill man odla krukväxter

Tandläkare Osc. Bohrn,
 72 Drottninggatan 72.
 Hvardagar 10—3; helgdagar 10—11.
 Allm. tel. 4873.

Tandläkare John V. Lindh-Hygrell,
 17 Karlavägen 17. Allm. tel. 19057.
 Hörnet af Sturegatan och Karlavägen.

Tandläkare Sjögquist
 6 Sturegatan 6, Stockholm.

Tandläkare G. W. Widfond,
 Drottninggatan 74.
 Artific. tänder från 2 kr. st., plombering m. m. Rikstel. 2754. Brunkeb. 2190.

Doktor J. Arvedsons Kurs
 i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk gymn. (friskgymnastik)
 i hufvudsak lika med Gymnastiska Centralinstitutets kurs för kvinnliga elever.
 Kursen är 2-årig med början 1 okt.
 Upplysningar och prospekt genom doktor J. Arvedson, Stockholm.

Doktor O. Wides Kurs
 i Massage, Sjuk- & Frisk-Gymnastik motsvarande Gymn. Centralinstitutets kurs för kvinnliga elever. Upplysningar och prospekt genom Doktor O. Wide, Stockholm.

HERM. MEEBIS
 För Linne-utstyrslar
 Hvita Spetsar
 Hvita Broderier
 Hvita & kul. Galons i stort urval
 Profver sändas till landsorten på begäran.
STOCKHOLM.

Alcock's PLASTERS
 (etableradt i Amerika 1847.)

ALLCOCK'S PLÅSTER är ett medel mot

Reumatism, Höftvärk, Ländvärk, Förkylning, Hosta, Svagt Bröst, och Rygg,

OSV., O.S.V.

ALLCOCK'S är det enda verkliga, säkra och pålitliga porösa plaster som tillverkas, begär därför alltid på ALLCOCK'S.

TAG INTET ANNAT!
SÄLJES PÅ ALLA APOTEK.

Se precis här.

Har Ni liktornar, begagna da Alcock's Liktern Plasters.

Bal-siden-robe kr. 9: 60
 till högre pris — 14 meter! — porto- och tullfritt! Profver omgående; likaså af svart, hvitt och kulört »Henneberg-Siden» från 65 öre till kr. 16,60 per meter.
G. Henneberg, Siden-fabrikant (k. o. k. hofl.) Zürich.

En kvinnas chic
 märkes icke endast på hennes toiletter utan äfven på hennes parfym. Därför begagna också alla våra vackra skådespelerskor *Crème, Poudre de riz* och *Savon à la Crème Simon*, som äro erkända öfver hela världen. Man bör alltid önska uppfinnarens namn, I. Simon.

JE N'EMPLOIE POUR MON TEINT QUE LA CRÈME SIMON

Rättviks Touristhoteller
 öppna hela året.
 Ombyte af vistelseort, frisk luft, är helse, kraft o. energi.
 Komfortabla anordningar efter olika årstider.
 Pensionspris, incl. rum, vivre, elektrisk belysning kr. 42, 46, 52 per vecka.
 Beställningar ske medelt post eller telefon: Rättvik.
WILHELMINA WAHLGREN.

MOT FETTSJUKA MARIENBADERS REDUKTIONSPILLER
 af Dr SCHINDLER BARNAY
 köpt på öfverläkare vid Kronprins Rudolf stiftelsen.
 Beständsdelar

30 ÅRIG FRAMGÅNG
 Prof för Herrar Läkare alltid till disposition
 ENDAST ÄKTA MED DENNA ETKETT

MARIENBADERS REDUKTIONSPILLER
 SÄLJES PÅ ALLA APOTEK

Pellerin's Margarin
är bäst!

De bästa sidentygerna

Nyheter i största urval direkt från fabriken.

erhåller man af förstklassigt råmaterial i solida färger. Den, som önskar ett godt, hållbart sidentyg, torde rekvrirera profver från den gamla välrenommerade Sidenfirman

E. Spinner & C:ie, Zürich

(förr J. Zürriers sidenfabrik).

Sparkasseräkning
4 proc. ränta.
Nordiska Kreditbanken
i Drottninggatan 1
Mynttorget 4 Drottninggatan 102
Hornsgatan 52.

**Malmö-
Galoscher**
med pompadourklackar
rekommenderas.

**Man får
aldrig väl**

af oblandadt kaffe, som alldeles förstör Eder, hvarför man alltid bör blanda det med Stockholms Kaffe-Aktiebolags berömda Intubikaffe, som gör kaffet godt, hälsosamt, välsmakande, ytterst drygt och billigt samt förhindrar kaffeförgiftning. Paketer à 25 och 10 öre i alla speceri- och diverseaffärer. OBS. att firmans namn, Stockholms Kaffe-Aktiebolag, är tryckt å alla paket, ty endast dessa äro verkligt äkta.

Hur skall man med liten kostnad och ringa risk få stor inkomst?
Därom gifves gratis anvisning till en hvar som sänder svar märkt "Försök en gång" under adr.:
S. Gumælii Annonbyrå
Stockholm f. v. b.

BRA! BILLIGT!
Promenaddräkter (Jaquett och Kjol) efter beställning af utm. goda varma tyger från 35 kr. i ett för allt.
FRU ÖRNS ATELIER,
19 Tunnelgatan.
Obs.! Bal- och Supédräkter. Välkänd, eleg. stil.

Kvaliteten icke kvantiteten af järn frambringar nytt rikt blod.
Capsuloids
Det i följande rekommendation omtalade, utmärkte resultatet är framkalladt af det nya, rika blod, som är frambragdt genom att taga endast 3 Capsuloids dagligen.
The Capsuloid Comp. 15/9 1901.
Undertecknad har i 2 år lidit af ofta återkommande svimningsanfall, varit blek, utan aptit och har alltid känt sig trött. Jag tog då 3 Capsuloids dagligen och trots det jag endast har använt 2 askar, har jag sedan icke haft ett enda svimningsanfall. Jag har fått en god kulör, en utmärkt aptit, har tilltagit 5 pd i vikt och den ständiga känsla af trötthet har öfvergifvit mig. Jag är 30 år gammal och har 2 barn. Köpenhamn, Nikolagade 20, 4 tr. Högaktningfullt MARTHA LARSEN.
Capsuloids erhållas å alla apotek å kr. 2.50 pr ask. Enda fabrik Capsuloid Company, 31 Snow Hill, London.

Allm. telefon: 8 68, 47 35, 47 36.
Olaus Olssons Kolimport-Aktiebolag
etableradt i Stockholm 1880.

1:a Anthracit.
Hushållskol. Cokes. Briketter.

Hernösands Ensk. Bank
Kungsträdgårdsgatan 16.
Sparkasseräkning — Kassafack
från 15 kronor för år.

Värdehandlingar mottagas till förvaring och förvaltning af Notariatsafdelningen.

Omdömen om **ÖSTLIND & ALMQUISTS Flyglar:**
— — — De ega en både stor och klangskön samt mycket sänghar ton, påminnande om de världsberömda Steinwayflyglarnes, äro därjämte mycket behagliga att spela på. Jag lyckönskar firman till ett i allo så förträffligt arbete. Stockholm i Nov. 1901.
Richard Andersson.

Om **Pianon:** — — — De ega en mjuk, fyllig och särdeles vacker ton samt ett mycket behagligt spelsätt, och jag tvekar därför ej att rekommendera dem på det varmaste.
Stockholm i Januari 1900. **Wilh Stenhammar**

Den enda firma, som vid Geffeutställningen tillerkändes **GULD-MEDALJ** för både Orglar, Flyglar och Pianon var

ÖSTLIND & ALMQUIST i Arvika.
Filialet: **STOCKHOLM, GÖTEBORG, MALMÖ, Vasagatan 50, Vestra Hamng. 18, Baltzargatan 10.**

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.
Stenkol, Cokes
Anthracit
Carré-Briketter.

Rikst
4 27
22 20
20 12
Kontor:
22 Skeppsbron 22
5 Strandvägen 5
1 Parmmäsregatan 1
A. Tel.
22 88
60 19
61 98

Katrinelunds Sjukhem.
Å denna under kongl. medicinalstyrelsen stående anstalt emottagas nerv- och sinnessjuka kvinnliga patienter.
ELISE LENNWALL, Katrinelund, Malmö. Rikstelefon 945.

Hemmet Toranäs,
nära Nässjö i Norra Småland, med vackra omgifningar samt högt och friskt läge vid sjö, mottager från och med 1902 års ingång ett mindre antal betalande manliga patienter (alkoholister).
Ljus, hemtrefliga rum. Naturenlig kurbehandling. Godt bord. Sorgfälligt läkarevård och tillsyn. Prospekt m. m. sändes på begäran af föreståndarinnan fru Ida Phalen, Toranäs & Nässjö, eller af friherre Joseph Hermelin, Ulfåsa & Motala.

En glädjepost för alla mödrar
Barn-Garderoben
är helt visst underrättelsen, att de äfven för det nya året kunna prenumerera på »Barngarderoben», denna ovärderliga skatt och hjälprede i tusentals svenska hem, där små slitvargar göra mammorna beständiga toalettbekymmer. Alla dessa kan dock »Barngarderoben» lyfta från deras skuldor. Med sitt en gång i månaden utkommande 8-sidiga nummer, innehållande bortåt ett hundratal illustrationer, öfver allt som hör till våra barns dräkt från de spädate åren till vuxen ålder, och åtföljdt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga ersätter tidningen mångfaldt den ringa prenumerationsafgiften af 3 kronor pr år genom den nytta och den besparing, som dess praktiska vinkar och råd bereda hvarje hem. Otaliga tacksamma prenumeranter rundt om i vårt land lofprisa också »Barngarderoben» som **den mest praktiska tidning i sitt slag.**

Richard Anderssons Musikskola.

Vårterminen börjar den 7 januari 1902. Anmälningdag: Lördagen den 4 januari kl. 12-2 och 5-6 e. m. Ordinarie mottagningsdagar från och med den 8 januari onsdagar och lördagar kl. 1/2 2-1/2 3 e. m. Brunnsgatan N:o 28, 2 tr. Stockholm.
Filialet finns å Söder, Östermalm samt öfre Norrmalm.

En af Sveriges innehållsrikaste och prisbilligaste tidningar
Aftonbladets Dagliga Landsortsupplaga.
Prenumerationspris
för år 1902, postafgiften inberäknad: för helt år Kr. 6:— för kvartal Kr. 1:75.

Bland **EXTRA PRESENTER** till prenumeranterna under 1902 må nämnas: två stora, präktiga planscher, den ena i flera färger tryckt, synnerligen vackert från hjärtat af Stockholm med Kongl. Slottet, nya Riksdags- och Riksbankshuset, Operan m. fl. kända byggnader, den andra en fint utförd reproduktion af vår store målare **Nils Forsberg's** världsberömda tafla »Gustaf Adolf vid Lützen». Som utklippsföijetong kommer att i tidningen införas en »PRAKTISK RECEPTEBOK FÖR ALLA», utarbetad af en framstående teknisk fackman och afsedd att sätta hvar och en i stånd att själf med största lätthet tillverka — antingen för eget bruk eller till försäljning för att därmed skaffa sig en biinkomst — en mängd olika slags nödvändighetsartiklar inom hushållets eller den mindre industriens område. Arbetet, som är beräknadt att omfatta omkring 800 boksidor och att införas i tidningen under loppet af omkring två år, kommer i bokhandeln att kosta 20 kr.
En ytterst snabbgående automobil-droska är nyligen af Aftonbladet inköpt, och med denna som fortkäffningsmedel, komma i sommar ett par af våra medarbetare — pennans såväl som stiftets män — att företaga en korrespondenstur Sverige rundt.
»EN KAROLINS ÖDEN I SIBIRIEN» blir titeln på en ovanligt intressväckande och värdefull svensk originalroman, som kommer att inflyta i tidningen och som till författare har den kände forskningsresanden J. Stading.
Nyttillträdande prenumeranter för minst ett kvartal erhålla mot öfversändande af postkvitto gratis och portofritt: dels den under detta år införda delen — omkring 350 boksidor — af den nu pågående följetongen; dels allt hvad som hittills varit införd i tidningen på afdelningen »För hushållet och köket» samt »För hemmet»; motsvarande öfver 1,000 boksidor med omkring 2,200 köks- och hushålls-rön; dels slutligen Aftonbladets nyligen utgifna prydliga plansch med porträtt af Första Kammarrens ledamöter.
Prenumeranterna för 1902 eller någon del af året äga rätt att för 70 öre, här inberäknadt porto och emballage, köpa en öfver en meter hög präktig väggkarta i sju färger öfver Skandinavien och Finland, hvilken i bokhandeln kostar 5 kr.

Sparkasseräkning
Räntegodtgörelse 4 1/2 proc.
Aktiebolaget
Stockholms Diskontobank
Hufvudkontor: REGERINGSG. 1.
Afdelningskontor: HÖTORGET 8.

Sydsvenska Kredit-Aktie-Bolaget,
Stockholm, 17 Fredsgatan 17.
Afdelningskontor Götg. 31.
(Fonder Kr. 4,440,000)

Deposition 4 1/2 %
Kapitalräkning 4 1/2 %
Sparkasseräkning — — — 4 %
Upp- & Afskrifning 2 %
Kassafack å 15, 20 och 25 kr.

Föreningsbanken.
Hufvudkont.: Storkyrkobrinken 5.
Expeditionstid 1/2 10-1/2 4.
Afdelningskontor:

Storgatan 1. Uplandsgatan 2.
Exp. tid 1/2 10-3 o 5-7. Exp. tid 1/2 10-1/2 4.
Högsta depositionsränta 5 %.
Sparkasseränta 4 1/2 % + andel i vinsten på sätt i sparkasseboken angifves.
Sparkasseräkningshafvares andel i 1900 års vinst = 4,170 kr.

Göteborgs Enskilda Bank
Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.

Astma
och slemstockning i lungorna botas genom **Dr: Nyquists Astma-mixtur.** Medicinen sändes (ej fraktfritt) mot insändande af kr. 3.75 i postanvisning till Dr: O. F. Nyquist, adr. Emmaboda

CLARA FABRIKS
Stearinljus

CARL BROMAN & C:o,
Manufakturaffär och Damskrädderi.
Lager af franska Siden- och Ylleyger.
34 Drottninggatan 34,
STOCKHOLM.

Roséns pensionat,
Smålandsgatan 28 & Norrlandsgatan 13,
emottager helpensionärer till ett begränsadt antal samt resande för längre och kortare tid.

CLARA FABRIKS
Stearinljus
SveCLARA

KNEIPP BADEN,
vid Norrköping.
Kurort. Vattenbehandling m. m. Öppen året om.

VILH. LANGES
— Fotografiatelier —
38 Grefgatan 38
rekommenderar ett förstklassigt arbete till moderata priser.
Allm. tel. 11166. (A. R. R. 74)